

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1955

ANDRA KAMMAREN

Nr 11

25 mars

Debatter m. m.

Fredagen den 25 mars

	Sid.
Svar på frågor av:	
herr Adolfsson ang. vissa utländska diplomaters rörelsefrihet på svenskt område	3
herr Carlsson ang. fastställande av byggnadskvoten avseende andra halvåret 1955 inom den reglerade byggnadsverksamheten	4
herr Stenberg ang. insättande av expresståg mellan Stockholm och Sundsvall	5
herr Persson i Appuna ang. 1954 års familjeutrednings översyn av barnkostnadernas fördelning	5
fröken Karlsson ang. anpassning av folkskolans undervisningsplan till för real- och flickskolorna gällande tim- och kursplaner	7
herr Johansson i Stockholm huruvida polismyndigheterna i samband med utredningarna om förment militärt spionage inspirerat tidningarna till beskyllningar mot vissa grupper av arbetare att syssla med sabotage i Karlskoga	8
herr Braconier ang. anledningen till att omedelbar offentlighet ej gavs åt beslutet att förordna ny ordförande i kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket	11
Svar på interpellationer av:	
herr Nelander ang. vissa spörsmål i samband med tillsättande av lasarettsläkartjänster	12
herr Nestrup ang. tidpunkten för vissa studenters värnpliktstjänstgöring	14
Kommunalskattelagen	21
Interpellationer av:	
herr Kilsmo ang. de lägre statstjänstemännens löneförhållanden ..	55
herr Magnusson ang. vissa upplysningar rörande AB Statens skogsindustriers inköp av aktier i AB Åry manufakturverk	55
herr Braconier ang. publiceringen av en viss reservation till pris-kontrollnämndens protokoll innan protokollat justerats	56

Samtliga avgjorda ärenden**Fredagen den 25 mars**

	Sid.
<i>Statsutskottets</i> utlåtande nr 52, ang. beredskapsstat för försvarsväsen- det	21
— nr 53, ang. fullmakt för Kungl. Maj:t att i arbetslöshetsbekäm- pande syfte igångsätta arbeten	21
<i>Bevillningsutskottets</i> betänkande nr 18, om ändring i kommunalskatte- lagen m. m.	21
— nr 23, ang. restitution av skatt å drivmedel inom jordbruksnä- ringen och trädgårdsskötseln	55
— nr 24, om ändrad lydelse av 12 § 2 mom. kommunalskattelagen	55
— nr 25, om ändrade grunder för lagfartsstämpel vid utköp av fas- tighet enligt förordningen om fondskatt	55

Fredagen den 25 mars

Kl. 14.00

§ 1

Justerades protokollet för den 18 in-
nevarande mars.

§ 2

Upplästes följande till kammaren in-
komna ansökan:

Till riksdagens andra kammare.

Under hänvisning till bifogade läkar-
intyg får undertecknad härmed hem-
ställa om ledighet från riksdagsgöromå-
len t. v. under högst 14 dagar.

Uppsala den 24 mars 1955

Henrik Munktell

Härvid var fogat följande läkarintyg:

Uppsala den 24 mars 1955

Läkareintyg

Att ledamoten av riksdagens andra
kammare professor Henrik Munktell på
grund av colitis recidivares tills vidare
är i behov av sjukhusvård, intygas på
begäran.

Uppsala som ovan

Runar Brenning,
docent

Herr Munktell beviljades ledighet
från riksdagsgöromålen från och med
den 24 mars tills vidare.

Herr talmannen meddelade härefter,
att herr Malmborg i Skövde, som vid
kammarens sammanträde den 2 mars
med läkarintyg styrkt sig tills vidare
hindrad att delta i riksdagsgöromå-
len, under gårdagen åter intagit sin
plats i kammaren.

§ 3

Svar på fråga ang. vissa utländska di-
plomaters rörelsefrihet på svenskt
område

Herr talmannen lämnade på begäran
ordet till

Hans excellens herr ministern för ut-
rikes ärendena **UNDÉN**, som yttrade:

Herr talman! Kammarens ledamot
herr Adolfsson har till mig framställt
följande fråga: »Anser Eders Excellens
efter vad som de senaste dagarna av-
slöjats om spioneriverksamhet i Sve-
rige, att den rörelsefrihet på svenskt
område, som diplomater från de berör-
da staterna åtnjuter, bör begränsas till
att motsvara svenska diplomaters rö-
relsefrihet inom dessa staters territo-
rier?»

Till svar får jag meddela, att geogra-
fiska begränsningar i främmande diplo-
maters rörelsefrihet här i landet enligt
min mening är utan nämnvärd prak-
tisk betydelse såsom skydd mot spio-
neri. När sådana begränsningar vidta-
gits i vissa demokratiska länder, torde
det ha skett såsom uttryck för ömse-
sidighetsprincipen, inte såsom skydds-
åtgärder mot spioneri.

Vad beträffar Tjeckoslovakien råder
för övrigt rörelsefrihet för svenska di-
plomater inom dess territorium.

Men det finns enligt min uppfattning
skäl för restriktioner av annan art i
anledning av vad som förekommit. Tills
vidare kan sålunda tillstånd icke på-

Svar på fråga ang. fastställande av byggnadskvoten avseende andra halvåret 1955 inom den reglerade byggnadsverksamheten

räknas för tjeckoslovakiska militärattachéer att tjänstgöra i Stockholm.

hänsyn till att planerna framläggas i god tid.

Med anledning av att herr Adolfsson var förhindrad att närvara begärdes ordet av herr **PETTERSSON** i Dahl (bf). På förslag av herr talmannen beslöt kammaren att i avseende å denna fråga upphäva den i kammarens ordningsstadga § 20 mom. 4 gjorda inskränkningen i yttranderätten, varefter herr Pettersson i Dahl anförde:

Herr talman! Jag har bara i uppdrag av herr Adolfsson att frambära ett tack till utrikesministern för svaret på hans fråga. Med anledning av svarets innehåll i dess sista del tror jag mig emellertid kunna tillägga, att den frågande torde vara tillfredsställd med det avgivna svaret.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4

Svar på fråga ang. fastställande av byggnadskvoten avseende andra halvåret 1955 inom den reglerade byggnadsverksamheten

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för socialdepartementet, herr statsrådet **STRÅNG**, som yttrade:

Herr talman! Herr Carlsson i Stockholm har frågat mig, om jag till ledning för planerandet av byggnadsverksamheten under resten av året vill ta initiativet till att byggnadskvoten avseende andra halvåret 1955 inom den reglerade byggnadsverksamheten snarast blir fastställd.

Fastställandet av den reglerade byggnadsverksamhetens omfattning under andra halvåret, varom det ankommer på mig att framlägga förslag, kommer som vanligt att ske med beaktande av önskemålet såväl om säkraste möjliga utgångspunkter för bedömningen av arbetsmarknaden som om största möjliga

Härefter anförde

Herr **CARLSSON** i Stockholm (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka herr statsrådet och chefen för socialdepartementet för svaret på min fråga och uttalar den förhoppningen, att det inte skall dröja alltför länge innan vi får de av statsrådet omnämnda planerna beträffande byggnadskvoten fastställda.

Anledningen till min fråga är den ovisshet, som många av dem känner, som planerat att påbörja sina byggen under andra halvåret 1955, men som inte kunnat få tillfredsställande svar eller förhandsbesked i den ena eller andra riktningen av vederbörande myndigheter. Varje byggnation fordrar både en omfattande planering på lång sikt — vilken vanligtvis kan göras utan att byggnadstillstånd med visshet erhållits — och en mera slutlig planering och projektering, såsom upprättande av entreprenadhandlingar, slutliga kostnadsberäkningar, bestämmande av entreprenör och ordnande med arbetskraft m. m. Denna senare mera slutliga planering tar även den i vissa fall flera månader i anspråk och kan inte gärna göras förrän man får veta tidpunkten för igångsättningen. Det är därför ytterst angeläget, synes det mig, att omfattningen av byggnationen blir bestämd i god tid, så att vederbörande myndigheter kan lämna byggnadsföretagarna besked. Det kan icke vara god praxis att man — som i vissa fall har skett — får alltför kort varsel för igångsättandet, med alla de bristande möjligheter till planläggning och de kostnadsfördyrande faktorer som denna brådskas för med sig.

Även kreditfrågan är i dagens läge mycket svår att lösa på kort tid, och företagarna står ofta i den situationen att antingen påbörja ett planerat bygge

Svar på fråga ang. insättande av expresståg mellan Stockholm och Sundsvall —

Svar på fråga ang. 1954 års familjeutrednings översyn av barnkostnadernas fördelning m. m.

utan att ha kreditfrågan löst, i hopp om att den skall ordnas senare, eller också att avstå från ett redan erhållet byggnadstillstånd.

Det synes mig därför mycket angeläget att byggnadskvoten för andra halvåret i år fortast möjligt fastställes, och jag tar där fasta på herr statsrådets löfte att så skall ske.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 5

Svar på fråga ang. insättande av expresståg mellan Stockholm och Sundsvall

Chefen för kommunikationsdepartementet, herr statsrådet ANDERSSON, erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Herr Stenberg har frågat mig om jag vill medverka till att ett expresståg insättes på sträckan Stockholm—Sundsvall—Stockholm i likhet med vad som förekommer på ett flertal andra järnvägslinjer i landet.

Med anledning härav vill jag anföra följande.

Några mera genomgripande förbättringar av tågförbindelserna mellan Stockholm och Sundsvall genom t. ex. insättande av expresståg av den art, som nu framföres mellan Stockholm och Göteborg, måste anstå till dess elektrifieringen av ostkustbanan norr om Söderhamn blivit klar. Järnvägsstyrelsen överväger dock att från och med den 1 september i år sätta in dieseldrivna snabbårsbusståg på sträckan Gävle—Sundsvall—Härnösand—Långsele och omvänt. Det blir då möjligt att med tågombyte i Gävle resa från Stockholm ungefär kl. 8 och vara i Sundsvall kl. 13.30 samt återvända från Sundsvall vid sjuttontiden och komma till Stockholm kl. 23.

Härpå anförde

Herr STENBERG (fp):

Herr talman! Jag ber att till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framföra mitt tack för svaret. Av detsamma framgår, att vi inte kan räkna med något egentligt expresståg på ostkustbanan, förrän elektrifieringen norr om Söderhamn har blivit klar.

Om SJ emellertid kommer att insätta dieseldrivna snabbårsbusståg på sträckan Gävle—Långsele och omvänt redan under innevarande år, är detta givetvis ett plus, och åtgärden kommer säkerligen att hälsas med tillfredsställelse av ostkustens befolkning. Enligt den skisserade tidtabellen verkar det emellertid som om denna eventuella förbindelse skulle komma att gynna stockholmarna med ärende i Sundsvall mera än sundsvallsborna med ärende i Stockholm. Men tidtabellen skall vi väl inte diskutera här. Jag är övertygad om att järnvägsstyrelsen noggrant kommer att granska och överväga dess lämplighet, innan den fastställes.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 6

Svar på fråga ang. 1954 års familjeutrednings översyn av barnkostnadernas fördelning m. m.

Härefter var på föredragningslistan antecknat, att chefen för ecklesiastikdepartementet, herr statsrådet Persson, tillkännagivit att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara en av fröken Karlsson framställd fråga.

På grund av förhinder för herr statsrådet Persson upptogs nu nästa punkt på föredragningslistan; och lämnades ordet på begäran till

Statsrådet fru LINDSTRÖM, som yttrade:

Herr talman! Herr Persson i Appuna har frågat mig, när 1954 års familjeutrednings översyn av barnkostnader-

Svar på fråga ang. 1954 års familjeutrednings översyn av barnkostnadernas fördelning m. m.

nas fördelning kan väntas föreligga och om det kan förväntas, att utredningen kommer att ta hänsyn till de senaste prishöjningarna vid sin belysning av barnfamiljernas ekonomiska läge.

I direktiven för familjeutredningen anfördes, att dess resultat borde redovisas före den 1 juli 1955. I överensstämmelse härmed torde utredningen komma att framlägga sitt material vid denna tidpunkt. I utredningens undersökningar tas så långt möjligt är även hänsyn till sådana nu aktuella inkomst- och prisförändringar, som påverkar barnfamiljernas ekonomiska situation.

Vidare anförde:

Herr **PERSSON** i Appuna (s):

Herr talman! Jag ber att till statsrådet fru Lindström få framföra ett tack för svaret på de frågor jag här ställt.

Av svaret framgår att denna utredning kan förväntas föreligga före juli månad 1955 och att hänsyn då kommer att tas till de spörsmål jag ställt i min fråga. Jag är väl medveten om att statsrådet dessförinnan inte kan ta ställning till vilka åtgärder som bör vidtagas, men jag har erfarenhet av att statsrådet vid andra tillfällen visat sig intresserad av familjefrågor. Jag vågar därför hoppas att statsrådet tar under övervägande en förhöjning av de allmänna barnbidragen, ty den förändring i penningvärdet som skett under de gångna åren har ju gjort, att barnbidragens reella köpkraft sjunkit ganska väsentligt, och genom den nu träffade uppgörelsen om jordbrukspriserna, som kommer att få till följd en kraftig ökning av bland annat priset på konsumtionsmjölk, har skapats oro hos barnfamiljerna.

Även om det självfallet inte är möjligt att under innevarande års riksdag ge kompensation till de berörda familjerna, har jag ändå den uppfattningen att, om det ekonomiska läget under

nästa år det tillåter, man bör vidta en höjning av de allmänna barnbidragen eller i varje fall låta barnbidragen i reformverksamheten under kommande år få prioritet. Jag vill ställa den reformen som den mest angelägna, till och med före en sänkning av statsskatten, något som med jämna mellanrum från vissa håll i denna kammare göres gällande som en reform med förtursrätt.

Statsrådet fru **LINDSTRÖM**:

Herr talman! Herr Persson i Appuna är bekymrad över barnfamiljernas ekonomi och prishöjningarnas inverkan på denna. Och jag kan förstå honom. Det är uppenbart att exempelvis prishöjningen på mjölken är särskilt kännbar för dessa familjer. Om denna prishöjning kommer att innebära en standardförsämring och i så fall hur stor för barnfamiljerna, kan man dock inte bedöma utan att också titta på inkomstsidan och de löneökningar som vinterns och vårens avtalsuppgörelser har gett även barnfamiljerna. Försök att sammanställa sådana inkomst- och prisuppgifter med uppgifter om den tidigare förskjutning, som ägt rum i barnfamiljernas ekonomi under åren 1948 fram till 1955, görs för närvarande inom 1954 års familjeutredning. I sommar får vi se vilket resultat det ger.

Herr Persson undrade också, om en höjning av de allmänna barnbidragen kan förväntas nästa år, och han ville veta min inställning härvidlag. Vad önskvärdheten av en sådan höjning beträffar kan jag hänvisa till vad riksdagen själv har sagt. 1953 förklarade riksdagen, att det var ett starkt önskemål, att en höjning av barnbidragen kom till stånd, enär bidragens realvärde väsentligt minskats och det var uppenbart, att de inte längre gav barnfamiljerna det stöd, som avsågs när reformen genomfördes.

Jag kan helt instämma i detta riksdagens uttalande — det är lika aktuellt

Svar på fråga ang. anpassning av folkskolans undervisningsplan till för real- och flickskolorna gällande tim- och kursplaner

i dag som det var 1953. Men riksdagen tillfogade den gången, att vi hade att beakta det statsfinansiella läget, som för det dåvarande inte tillät någon höjning. I det sociala reformprogrammet borde emellertid, framhöll riksdagen, även ingå den höjning av dessa bidrag, som betingas av levnadskostnadernas inverkan på barnfamiljernas standard, och möjligheterna att finansiera en dylik höjning borde sorgfälligt prövas.

En höjning av barnbidragen med lät oss säga 30 procent kostar 158 miljoner kronor, alltså ett belopp av ungefärligen den storleksordning, som nämnts som behövlig för den skattesänkning, som herr Persson talade om och som det ryades så mycket om — från talesmän för alla partier — i valrörelsen i fjol. Det talas ju också om den titt och tätt här i riksdagen, och det kanske kommer att talas om den också i dag, eftersom vi har schablon-taxeringen på dagordningen. Har vi råd med både en höjning av barnbidragen och en skattesänkning, eller måste vi välja ettdera? Den frågan står öppen ännu. För att kunna bilda mig en uppfattning om hur pass trängande situationen är kommer jag för min del att avvakta resultaten av familjeutredningens arbete. Men jag vill tillägga, att om det i riksdagen och ute bland allmänheten finns en stark opinion för en höjning av barnbidragen i stället för en skattesänkning, så hör denna opinion göra sig hörd och skjuta på i den riktning, som herr Persson i Appuna tycks mena att utvecklingen bör gå i.

Härmed var överläggningen avslutad.

§ 7**Svar på fråga ang. anpassning av folkskolans undervisningsplan till för real- och flickskolorna gällande tim- och kursplaner**

Chefen för ecklesiastikdepartementet, herr statsrådet PERSSON, erhöll på be-

gäran ordet för att besvara den under nästföregående paragraf omförmälda frågan av fröken Karlsson angående anpassning av folkskolans undervisningsplan till för real- och flickskolorna gällande tim- och kursplaner och yttrade därvid:

Herr talman! Ledamoten av denna kammare fröken Karlsson har frågat mig, huruvida jag avser att inom en snar framtid vidtaga åtgärder för att anpassa folkskolans undervisningsplan till för real- och flickskolorna gällande tim- och kursplaner.

Jag vill med anledning därav först framhålla, att real- och flickskolorna är urvalsskolor, som står öppna endast för lärjungar, vilkas betyg ligger över det genomsnittliga, och att vid dessa skolor en ytterligare gallring av lärjungematerialet äger rum under arbetets gång. Folkskolan måste däremot taga hand om alla. Det som kan gå för sig och till och med passa bra vid undervisningen i realskolan lämpar sig inte alltid för folkskolan. Det vore rimligare att vilja anpassa kurserna för realskolans och flickskolans motsvarande klasser efter folkskolans än tvärtom.

I själva verket är det endast vissa ändringar i realskolans kursplan, som för närvarande har aktualitet. Bland annat måste den fyraåriga realskolans tim- och kursplaner i viss utsträckning omarbetas med hänsyn till det allt större antalet lärjungar, som har läst engelska i folkskolans femte och sjätte klasser. Utredning därom pågår för närvarande inom skolöverstyrelsen och torde snart vara avslutad. Även i övrigt kan smärre jämkningar i de högre skolornas kursplaner bli behövliga för bättre anslutning till folkskolans arbete.

Däremot är det troligt, att 1954 års tim- och kursplaner för folkskolan under de närmaste åren kommer att genomföras i stort sett i det skick, vari de av Kungl. Maj:t faststälts. Närmast

Svar på fråga, huruvida polismyndigheterna i samband med utredningarna om förment militärt spionage inspirerat tidningarna till beskyllningar mot vissa grupper av arbetare att syssla med sabotage i Karlskoga

motses en fullständig undervisningsplan för folkskolan omfattande jämväl allmänna anvisningar rörande folkskolans verksamhet och metodiska anvisningar för undervisningen i de olika ämnena. Kungl. Maj:t uppdrog den 4 juni i fjol åt skolöverstyrelsen att utgiva en dylik undervisningsplan, och överstyrelsen har, enligt vad jag erfarit, nyligen avslutat detta arbete.

Det torde vara för tidigt att nu förut säga, i vad mån ändringar i tim- och kursplanerna för olika skolformer kan bli nödvändiga som resultat av den pågående realskoleutredningen. Tills vidare torde inga åtgärder från min sida i det av fröken Karlsson angivna syftet vara påkallade.

Härpå anförde

Fröken **KARLSSON** (h):

Herr talman! Jag skall be att få tacka herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet för det svar jag fått. Det gläder mig, att det var just när det gällde den punkt som frågan närmast avsåg, nämligen engelskan, som statsrådet lovade en anpassning. Det är emellertid inte bara i fråga om engelskan som förhållandet är absurt, även om det där är mest flagrant.

Till flickskolor och läroverk i sådana distrikt, där man läser engelska i femte och sjätte klass, kommer barn från skolor, där man inte läst engelska. Det betyder att man får undervisa om igen från början, och det kan ju inte vara riktigt att barn, som under två år har läst engelska under många veckotimmar, skall få börja om. Man kan kanske säga, att en repetition är alltid värdefull, men jag tycker att här förutsättningar för en lyckad repetition inte föreligger. När eleverna kommer till läroverket undervisas de under sju — säger sju — veckotimmar i engelska, i ett ämne som de således hållit på med under två år. Jag är övertygad om att

många av de flickor och pojkar, som varit med om den kolossala poängjakten för att komma in i de högre skolorna, finner det vara ganska orimligt, att de under en femtedel av veckan skall vara med om undervisning i engelska från början.

Jag skulle kunna ta några exempel även från andra områden, men jag skall nöja mig med detta.

Samtidigt som jag tackar statsrådet för svaret och löftet att det på denna punkt skall bli en översyn, fäster jag mig emellertid vid att statsrådet sade, att i folkskolan måste man ta hand om alla barn. I vilken skola skall man inte ta hand om alla där befintliga barn, alltså i ett läroverk även dem som redan läst en del i ett visst ämne? Statsrådet säger, att det vore rimligare att vilja anpassa kurserna för realskolans och flickskolans motsvarande klasser efter folkskolans än tvärtom, men jag tycker att det rimligaste är, att skolornas undervisningsplaner anpassas efter varandra — det skall alltså vara en ömsesidig anpassning.

Med detta ber jag att ännu en gång få tacka statsrådet för hans löfte, som säkerligen kommer att hälsas med tillfredsställelse av såväl elever och lärare som föräldrar.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 8

Svar på fråga, huruvida polismyndigheterna i samband med utredningarna om förment militärt spionage inspirerat tidningarna till beskyllningar mot vissa grupper av arbetare att syssla med sabotage i Karlskoga

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Chefen för inrikesdepartementet, herr statsrådet **HEDLUND**, som yttrade:

Herr talman! Herr Johansson i Stock-

Svar på fråga, huruvida polismyndigheterna i samband med utredningarna om förment militärt spionage inspirerat tidningarna till beskyllningar mot vissa grupper av arbetare att syssla med sabotage i Karlskoga

holm har frågat mig om det är polismyndigheterna som i samband med utredningarna om påstått militärt spionage inspirerat tidningarna till beskyllningarna mot grupper av arbetare att syssla med sabotage i Karlskoga.

I anledning härav vill jag framhålla, att till min kännedom inte kommit något som tyder på att så skulle vara fallet. Tvärtom kan jag återropa, att landsfogde Enhörning i en kommuniké den 12 mars meddelat, att anhängandena i Karlskoga icke hade något som helst samband med förmenta sabotage utan företagits på grund av misstanke om spioneri för främmande makts räkning.

Vidare anförde:

Herr JOHANSSON i Stockholm (k):

Herr talman! Jag ber att få tacka herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet för det snabba svaret, vilket är korrekt så till vida, att landsfogde Enhörning vid den av inrikesministern nämnda tidpunkten dementerat det mesta av sensationspressens påstående. Beträffande Karlskoga och Bofors har han numera dementerat alltsammans.

En del av de uppgifter som lämnats i pressen är dock av den art, att pressen måste ha fått dem av någon av säkerhetspolisens anställda. Det behöver ju inte vara spaningscheferna.

Arbetarna i Karlskoga och Bofors har känt sig särskilt upprörda av att man sökt utbreda föreställningen, att arbetare vid bruken i skumma sabotagesyften söker spränga sina egna kamrater i luften och att de stora olyckorna vid Björkborn uppkommit på detta sätt. Man måste sprida dessa rykten mot bättre vetande, ty dessa olyckor är utredda och de verkliga orsakerna kända — vi har haft anledning att tala om detta förut i kammaren.

Jag känner inte den man, som i hela pressen under flera dagar utpekades

som spion och storsabotör. Jag har bara hört att det är en stillsam man, politiskt organiserad i en socialdemokratisk fackklubb men icke aktiv, och att han är alldeles nedbruten av denna hets. Det måste vara något ohyggligt för en människa att med porträtt och allt i hela pressen utmålas som en storförbrytare, som kanske sprängt sina egna kamrater i luften. En sådan beskyllning kan bryta ned nervsystem, och den kan driva människor i döden. Ordet sluskighet är blekt, när man skall karakterisera hetsen mot den mannen.

Jag känner inte heller den dam, som under flera dagar i pressen gick under namnet »Mata Hari från vapenstaden». Jag vet bara, att hon i likhet med arbetaren från Björkborn är släppt och att hon farit till Italien med sin man för att vila ut. Hon säger i Vecko-Journalen, att allt som skrivits om henne är lögn. Hon har fått skylta med hela sitt liv och t. o. m. sina kärleksaffärer i pressen. Man har sagt att hon begått stora brott på grund av kärlek, men samma dag stod det i en annan tidning, att hon var kallhamrad och fullkomligt känslolös. Hon har anklagats för att hon skulle ha spionerat ut inte bara hur Bofors skyddssystem skulle arbeta under ett krig utan också atlantpaksbeställningarna vid bruket och även hemvärnsövningarna i Uddevalla och Lysekil. Jag kan inte neka mig att citera något som jag tycker är ytterst utmärkande för denna hets. Jag tar det ur Expressen för den 14 mars, där följande anklagelse restes:

»Hon har uppträtt påfallande öppet och inte alls dragit sig för att kontakta de allra mest initierade kretsarna. Det ryktas sålunda att hon umgåtts med de allierade ländernas kontrollofficerare i Bofors.»

Detta borde sättas inom glas och ram, ty det visar hela enkelriktningen av det »neutrala» Sveriges vaksamhet.

Svar på fråga, huruvida polismyndigheterna i samband med utredningarna om förment militärt spionage inspirerat tidningarna till beskyllningar mot vissa grupper av arbetare att syssla med sabotage i Karlskoga

Denna dam har nu i Vecko-Journalen förklarat, att hela kaféhistorien och mötet med tjecken i Örebro är upp-diktade. Man gör sensation mot en människa på detta sätt, men samtidigt går ackrediterade representanter för Atlantpaktens underrättelseväsen omkring som kontrollanter i de hemligaste avdelningarna vid Bofors utan att säkerhetspolisen ser dem. När en stormaktsambassadör reser dit första dagen, är det ingen polis som följer honom och bokför vad han äter.

Det kan, herr statsråd, inte finnas någon annan möjlighet än att en del av dessa uppgifter har kommit från polisen, särskilt som de tycks syfta till att visa, att säkerhetspolisens arbetsbörda är olidlig. Det berättas romantiska historier om säkerhetspolisernas bragder i Bofors, t. ex. om kvinnan hos säkerhetspolisen, som följde den dam jag talat om, när hon reste till Stockholm — hur hon skuggade henne under två timmar i Vasastaden, hur man följde henne i bil. Sedan meddelas att hon inte gjort någonting. Eller tag historier-na om detta örebromöte, som aldrig ägt rum. Det berättas vad man åt och hur man gick från det ena bordet till det andra. Nere i Malmö lyckades en man utforska, att en tjeckisk attachés frukost bestod av smörgåsar med medisterkorv som pålägg, och att det var klass I och inte klass II i ölflaskan — jag vet inte om det var medisterkorven eller det svaga ölet som var misstänkt! Det har också givits utförliga berättelser om hur man på ett visst hotell tjuvlyssnade på telefoner, hur man hade lyssnarapparater i väggarna, hur man hade särskilt polisanställda servitriser och hur samtidigt ett par poliser jagade en enda man. Kan detta komma från någon annan än polisen? Tidningarna har väl inte kartotek över hemliga polisens tjallare. I så fall skulle ju inte hemliga

Jönsson vara hemlig längre utan bara Jönsson.

Jag tänker inte bara påstå detta; jag skall bevisa, att en del uppgifter kommer ifrån anställda hos säkerhetspolisen. Jag har här senaste numret av tidningen Se, i vilket man har intervjuat en av säkerhetspolisens tjallare, en viss servitris på ett visst stadshotell, som deltog i allt detta. Hon talar om, hur hon fått tjänsten och att hon har bra betalt. Dessutom berättar hon om sina barn och deras chanser i livet.

»Hon har tagit detta arbete allenast för att ge dem den bästa och dyraste utbildning, som kan tänkas.» Annars hade hon »inte behövt arbeta som polisens kunskapare». »En dotter lämnar snart högskolan skuldfri, tack vare mammans arbete.» Det är väl rart!

Sedan säger hon själv, att hon nog tyckte, att det var litet egendomligt att »så där smyga sig på en människa», men hon »vill inte utmålans som någon sorts hjältinna». Den nymornade polistaten Sverige har sina säregna hjältar och hjältinnor!

Jag har med detta påvisat, herr statsråd, att det finns anledning att undersöka, om inte en stor del av dessa uppgifter kommit just från säkerhetspolisen. Det finns också anledning att utforska de politiska orsakerna till denna enkelriktade kampanj, som bedrivs samtidigt som Atlantpaktens spioner öppet går omkring som kontrollanter i Bofors' hemliga avdelningar.

Chefen för inrikesdepartementet, herr statsrådet HEDLUND:

Herr talman! Jag tillåter mig konstatera, att ingenting av vad herr Johanson i Stockholm här har nämnt synes mig vara något indicium ens på att säkerhetspolisens personal skulle ha inspirerat de oriktiga uppgifterna i pressen. Jag vet inte vem som har lämnat

Svar på fråga ang. anledningen till att omedelbar offentlighet ej gavs åt beslutet att förordna ny ordförande i kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket

uppgifterna till Se och vet över huvud taget ingenting om dem, och jag antar, att herr Johansson inte heller har kontrollerat uppgifterna eller själv känner till något om dessa förhållanden.

I övrigt tycker jag nog, att hela frågeställningen här innebär alltför mycket av insinuationer emot säkerhetspolisen. Herr Johansson, som själv är tidningsman, vet ju, att man inom tidningsvärlden handlar snabbt. Man skall ut först med nyheter kommande dag, och det är inte alltid man hinner kontrollera vad som skrives. Dess värre, vill jag säga, råkar det av den anledningen emellanåt komma in uppgifter, som inte håller streck vid en efterkontroll.

Herr JOHANSSON i Stockholm (k):

Herr talman! Jag vill bara i korthet svara, att jag har tagit allt mitt material ur tidningarna. Denna servitris på ett visst stadshotell har själv framhållit, att hon har så bra betalt hos polisen att hon kan ge sina barn en mycket dyrbar utbildning. Hon har själv givit den uppgiften till pressen. Därav framgår, att civilministern inte för en lika hård lönepolitik mot alla Sveriges statsanställda.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 9

Svar på fråga ang. anledningen till att omedelbar offentlighet ej gavs åt beslutet att förordna ny ordförande i kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för inrikesdepartementet, herr statsrådet HEDLUND, som yttrade:

Herr talman! Herr Braconier har frågat, om jag är villig att upplysa kammaren om vilka skäl som legat till grund för beslutet att ej omedelbart ge offentlighet åt att ny ordförande förordnats i

kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket.

I anledning härav kan jag endast meddela, att beslutet att utse ny ordförande i kommittén var offentligt då det expedierades, vilket skedde den 29 januari 1955. Beslutet fanns, enligt vad jag inhämtat, tillgängligt på vederbörande expedition liksom diariet, där ärendet redovisades. Av förbiseende synes ingen notis ha meddelats TT i saken. Ehuru någon skyldighet att göra ett sådant meddelande som bekant ej föreligger, anser jag emellertid att detta bort ske.

Härefter anförde

Herr BRACONIER (h):

Herr talman! Jag ber att få tacka inrikesministern för svaret, särskilt dess sista passus.

Om jag inte är fel underrättad håller sig inrikesdepartementet med fyra olika diaries. Det är väl orimligt att begära att TT skulle kunna gå igenom alla dessa — det skulle ju kräva en stor stab av redaktörer. Man har nog i tidningskretsar en känsla av att det ibland är ganska svårt att få fram även rätt betydelsefulla nyheter från inrikesdepartementet. Så har ju varit fallet när det gäller omplaceringar i kommittéer, och jag kan nämna att TT inte förrän i januari fick reda på en omplacering som hade skett i september.

Statsrådet Hedlund har nu här själv medgivit att det är olyckligt, att sådana uppgifter inte kommit pressen till handa, och det måste man väl säga, om det går fyra månader utan att allmänheten får reda på en omplacering. Såsom jag här framhållit kan det inte rimligen påstås att TT gjort sig skyldig till någon försummelse. Det bör vara angeläget för departementen själva att uppgifter som dessa lämnas så fort som möjligt, ty det är ett intresse inte bara

Svar på interpellation ang. vissa spörsmål i samband med tillsättande av lasarettsläkartjänster

för pressen utan i hög grad även för allmänheten och oss här i riksdagen att få reda på vem som är ordförande i en stor och betydelsefull kommitté.

Efter det svar statsrådet Hedlund här lämnat finns det emellertid anledning att tro, att det skall bli en bättre ordning än som i varje fall har kännetecknat kontakten mellan inrikesdepartementet och pressen.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 10

Svar på interpellation ang. vissa spörsmål i samband med tillsättande av lasarettsläkartjänster

Chefen för inrikesdepartementet, herr statsrådet HEDLUND, erhöll på begäran ordet för att besvara herr Nelanders interpellation angående vissa spörsmål i samband med tillsättande av lasarettsläkartjänster.

Svaret hade före sammanträdet i stencilerad form tillställts kammarens ledamöter, och herr statsrådet Hedlund lämnade nu endast en kort sammanfattning av huvudpunkterna i svaret.

Det inom kammaren utdelade svaret var av följande lydelse :

Herr talman! Med andra kammarens tillstånd har herr Nelander frågat mig

1) om jag vill medverka till att lasarettsläkartjänsten vid länslasarettet i Hörby ånyo ledigförklaras, samt

2) om jag anser möjligheter finnas att förkorta vakanstiden vid tillsättandet av lasarettsläkartjänster.

Till svar på den första frågan vill jag meddela, att Kungl. Maj:t genom beslut den 21 januari 1955 anbefallt medicinalstyrelsen att ånyo i vederbörlig ordning ledigförklara ifrågavarande befattning.

Beträffande frågan om vakanstiden vid tillsättandet av lasarettsläkartjänster vill jag först erinra om det i sjukhuslagstiftningen föreskrivna tillvägagångssättet vid tjänsternas tillsättande.

Då en lasarettsläkartjänst skall tillsättas åligger det direktionen för sjukhuset att ofördröjligen underrätta landstingets sjukvårdsberedning, som skall anmäla förhållandet till medicinalstyrelsen och i samband därmed lämna uppgifter om de löneförmåner m. m., som är förenade med tjänsten. Sedan sådant meddelande inkommit till medicinalstyrelsen har styrelsen att genom särskild kungörelse ledigförklara befattningen. Ansökningstiden är 20 dagar. Därefter skall medicinalstyrelsen upprätta ett förslag, upptagande de tre främsta bland de sökande, varefter förslaget och övriga handlingar i ärendet ofördröjligen skall översändas till landstingets sjukvårdsberedning, som har att — efter hörande av sjukhusdirektionen — avgiva förord. Sådant förslag till förord kan särskilt överklagas hos Kungl. Maj:t. Sedan beredningen avgivit förord skall handlingarna i ärendet återställas till medicinalstyrelsen, som har att med eget yttrande överlämna samtliga handlingar till Kungl. Maj:t. Därefter utnämner Konungen. Jag vill särskilt erinra om att i sjukhusstadgan finns en uttrycklig bestämmelse om att, då omständigheterna medger det, i stadgan föreskrivna åtgärder för tillsättning av lasarettsläkartjänst skall vidtagas å sådan tid att vakans å tjänsten ej uppkommer.

Av en undersökning som medicinalstyrelsen på min begäran verkställt framgår, att tiden för upprättande av förslag under åren 1953 och 1954 i medeltal uppgått till 2 eller 3 månader, och ungefär lika lång tid har landstingen behövt för att avgiva förord. Behandlingen i departementet brukar vanligen ta högst omkring en månad. Den sammanlagda tiden från ansökningstidens utgång till utnämningdagen uppgår sålunda i medeltal till 6 å 7 månader. Men i de enskilda fallen kan tiderna naturligtvis variera ganska avsevärt, beroende bl. a. på sådana omständigheter som antalet sökande, om besvär

Svar på interpellation ang. vissa spörsmål i samband med tillsättande av lasarettsläkartjänster

över förslaget anföres, särskilda svårigheter att bedöma de sökandes meriter, olika förhållanden som måste regleras såsom tjänstårsberäkning för vissa tjänster, om komplettering av meritförteckningar erfordras o. s. v.

Givetvis är det angeläget, att vakanstiden vid tillsättandet av lasarettsläkartjänster blir så kort som möjligt. Av största betydelse för att uppnå tillfredsställande förhållanden därvidlag är att huvudmännen, då så ske kan, i mycket god tid före tjänsteinnehavarens avgång hos medicinalstyrelsen begär tjänsternas ledigförklarande. Detta förhållande har också särskilt uppmärksammats av medicinalstyrelsen. Sålunda har styrelsen i en cirkulärskrivelse den 17 juni 1954 till direktionerna för samtliga lasarett och sanatorier anmodat direktionerna uppmåna vederbörande läkare att noga iakttaga att ansökning om ålderspension skall ingivas senast sex månader före pensionsålderns inträde. Cirkuläret innehåller även en erinran om den tidigare nämnda bestämmelsen i sjukhusstadgan angående vad som skall iakttagas för att undvika vakans.

Slutligen vill jag nämna, att sjukhuslagstiftningen f. n. är föremål för översyn av särskilda sakkunniga. Därvid torde även frågan om tillsättning av lasarettsläkare komma att övervägas. Med hänsyn därtill och då medicinalstyrelsen redan har sin uppmärksamhet riktad på förevarande spörsmål synes mig några ytterligare åtgärder icke nu böra vidtagas.

Herr talman! Med det anförda anser jag mig ha besvarat interpellantens frågor.

Härpå anförde

Herr NELANDER (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet och chefen för inrikesdepartementet för svaret på min interpellation av den 18 januari.

Vad beträffar min första fråga om nytt ledigförklarande av lasarettsläkartjänsten i Hörby, vilken varit vakant i mer än ett och ett halvt år, så är denna fråga i praktiken besvarad för länge sedan, i det att regeringen tre dagar efter interpellationens framställande beslöt att ånyo ledigförklara tjänsten. Jag har alltså bara att säga ett tack när det gäller denna sak.

Vad sedan angår vakanstiderna i allmänhet vid tillsättandet av lasarettsläkartjänster, så säger statsrådet att sex å sju månader skall ha varit den hittills vanligaste vakanstiden och menar tydligen att detta bör räknas såsom normalt. Jag tycker att denna tidrymd är i längsta laget och borde kunna förkortas med en eller annan månad. Landstingens sjukvårdsstyrelser skall säkert inte behöva tre månader för att avge förord. I allmänhet har nog också det längsta dröjsmålet uppstått i medicinalstyrelsen.

När det gäller avgång med ålderspension borde det enligt min mening inte behöva bli någon nämnvärd vakanstid, om man iakttar den anbefallning medicinalstyrelsen gjort i den åberopade skrivelsen av den 17 juni 1954 — vilken jag tidigare tagit del av. Vad huvudmännen beträffar kommer de nog att göra allt som göras kan för att det hela skall gå i rätt riktning.

I det av mig anförda exemplet från Trelleborg skedde ledigförklarandet relativt snabbt, men det förflöt ändå över åtta månader från ansökningstidens utgång till utnämningen för ett par veckor sedan. Jag är fullt införstådd med att överklaganden och dylikt kan fördröja proceduren, men något sådant har inte förekommit i detta fall.

Särskilt viktigt synes det mig vara att vid vakanser förordnas vikarier som kan stanna på tjänsten så länge som möjligt, så att onödiga ombyten undviks. I trelleborgsfallet har inte mindre än sex vikarier varit förordnade, och

Svar på interpellation angående tidpunkten för vissa studenters värnpliktstjänstgöring

även om vikarierna är aldrig så dugliga, kan det inte ur någon synpunkt vara bra med så täta ombyten.

Till sist hänvisar statsrådet till pågående översyn av sjukhuslagstiftningen och menar, att de sakkunniga även torde ta »frågan om tillsättning av lasarettsläkare under övervägande». Ja, detta angav ju herr statsrådet själv i direktiven av år 1951 med orden: »Särskild uppmärksamhet kräver bestämmelserna om inrättande och tillsättning av läkartjänster.» Jag har mig även bekant att utredningen sysslat med detta spörsmål, och jag hoppas att man därvid uppmärksammar inte bara meritvärdesberäkningen — hur viktig än denna är — utan även den vakanstid som uppstår vid tillsättningar.

Jag förmodar att statsrådet har en egen mening om denna sak, och jag skulle finna det värdefullt, om herr statsrådet ville ge dem det vederbör en vink om att handläggningen av dessa ärenden bör bli skyndsammare, så att vakanstiden verkligen nedbringas.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 11

Svar på interpellation angående tidpunkten för vissa studenters värnplikts-tjänstgöring

Chefen för försvarsdepartementet, herr statsrådet **TORSTEN NILSSON** erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! I en interpellation har herr Nestrup frågat mig

1) om jag vill medverka till att inryckning till första tjänstgöring för underbefälsuttagna värnpliktiga, som under våren avlägger slutexamen av olika slag, ordnas på samma sätt som i fjol,

2) vad jag anser om rimligheten i att stora extra kostnader skall göras och undervisningen och examinationen vid det stora flertalet av våra läroverk, tekniska gymnasier, handelsgymnasier, folkskoleseminarier etc. skall störas till

förfång för abiturienter endast för att en ringa procent av dem skall rycka in till militärtjänstgöring 14 dagar tidigare.

För att kunna besvara dessa frågor vill jag som bakgrund först lämna en kortfattad orientering om systemet i princip för första tjänstgöringens fullgörande samt in- och utryckningstiderna för densamma.

Med hänsyn till krigsorganisationens behov uttages beroende på personliga förutsättningar vid inskrivningsföretningarna ca 20 % av åldersklassen för underbefälsutbildning, ca 11 % för underofficersutbildning och återstoden för utbildning som s. k. värnpliktiga i allmänhet.

De underbefälsuttagna tjänstgör under de sista månaderna av utbildningstiden som gruppchefer vid förband av värnpliktiga i allmänhet. Såväl av praktiska utbildningsskäl som ur psykologisk synpunkt är det därför ett bestämt önskemål att dessa kategorier värnpliktiga får utrycka vid samma tidpunkt. De underbefälsuttagna, som har att fullgöra 324 dagars första tjänstgöring, måste därför rycka in 20 dagar tidigare än värnpliktiga i allmänhet, vilka endast fullgör 304 dagars första tjänstgöring. En senareläggning av de olika inryckningstiderna för att tillgodose sådana värnpliktiga, som under våren avlägger studentexamen eller annan slutexamen, skulle medföra motsvarande försening av åldersklassens utryckning nästa år. En senareläggning av utryckningstiden är emellertid icke möjlig. Ur såväl militära som arbetsmarknadssynpunkter är det nämligen nödvändigt, att utryckningen äger rum i mitten av mars, vilket för de underbefälsuttagna innebär inryckning i slutet av april föregående år. Omedelbart efter åldersklassens utryckning måste nämligen såväl kaser- ner som det fast anställda utbildningsbefälet tagas i anspråk för våromgång-

Svar på interpellation angående tidpunkten för vissa studenters värnpliktstjänstgöring

ens repetitionsövningsförband, då som regel tillgången på befäl, förläggningar och materiel icke medger att åldersklassen och repetitionsövningsförbanden är inne samtidigt.

En senareläggning av inryckningstiden för repetitionsförbanden är icke heller möjlig då en stor del av häri deltagande värnpliktiga är sysselsatta i jordbruket och måste rycka ut i tid för vårbruket. Ur såväl övnings- som markskadesynpunkt är det slutligen också ett önskemål att åldersklassens utryckning sker så tidigt — d. v. s. i mitten av mars — att de större övningar, som avslutar första tjänstgöringen, kan hållas innan tjälen gått ur marken för att större markskador skall kunna undvikas.

Med nu angivna principer som grund har efter samråd med arbetsmarknadsmyndigheter, skolmyndigheter m. fl. följande tider fastställts för de värnpliktigas inryckning till första tjänstgöring vid armén under de senaste åren: underbefälsuttagna — sista veckan av april, värnpliktiga i allmänhet — mitten av maj. För de underofficersuttagna, vilka har att fullgöra 450 dagars sammanhängande tjänstgöring och därför icke kan rycka ut samtidigt med övriga värnpliktiga har inryckningstiden kunnat sättas så sent som till slutet av maj.

För huvuddelen av den studerande ungdomen i värnpliktsåldern är det ett bestämt önskemål att första tjänstgöringen kan påbörjas samma år som slutexamen avlägges. Efter slutexamen skall nämligen dessa värnpliktiga antingen ut i förvärvslivet eller också, såsom flertalet av studenterna, fortsätta vid universitet eller högskolor. För såväl den enskilde som ur arbetsmarknadssynpunkt är det i båda fallen ett önskemål att första tjänstgöringen dessförinnan är avslutad.

För värnpliktiga i allmänhet och de underofficersuttagna är nuvarande in-

ryckningstider — mitten av maj respektive slutet av maj — i huvudsak fullt godtagbara. För de underbefälsuttagna värnpliktiga som avlägger slutexamina av olika slag är emellertid nuvarande inryckningstid — sista veckan av april — synnerligen oläglig. Endast ett fåtal har vid denna tidpunkt avlagt sin examen. Då de underbefälsuttagna för sin betydligt mera krävande utbildning endast har 20 dagars längre första tjänstgöring än värnpliktiga i allmänhet, kan någon eftergift i form av längre anstånd med inryckningen icke göras. Resultatet har blivit att en stor del av underbefälsuttagna studerande tvingats vänta med att påbörja sin första tjänstgöring till året efter det slutexamen avlagts. Detta var bl. a. fallet föregående år. Förhållandet föranledde då en interpellation av herr Ohlon i första kammaren. I mitt svar meddelade jag bl. a. att jag avsåg att upptaga frågan om inryckningstiderna för den studerande ungdomen till förnyad prövning med berörda myndigheter.

För att få frågan allsidigt utredd till-sattes föregående vår en särskild kommitté, sammansatt av representanter för samtliga berörda civila och militära myndigheter och organisationer och med statssekreteraren i försvarsdepartementet som ordförande.

Efter ingående överläggningar och diverse specialundersökningar enades kommittén om att — i enlighet med vad som närmare framgår av den av kommittén överlämnade utredningen — föreslå dels provisoriska åtgärder med verkan från och med innevarande år, dels fortsatta utredningar angående åtgärder på längre sikt. De av kommittén föreslagna, provisoriska åtgärderna för innevarande år, vilka nu vidtagits, är följande.

A. Åtgärder av skolöverstyrelsen

1. Tidigareläggning av den muntliga studentexamens början till 25 april ge-

Svar på interpellation angående tidpunkten för vissa studenters värnpliktstjänstgöring

nom förkortning av tiden mellan studentskrivningarna och den muntliga examen.

2. Muntlig studentexamen i en tidigare omgång för de underbefälsuttagna abiturienterna så att dessa är klara med sin examen senast den 4 maj.

3. Muntliga studentexamens avslutning i sin helhet vid sådan tidpunkt att abiturienter, uttagna som värnpliktiga i allmänhet, med inryckning den 17 maj hinner avlägga examen före eller i nära anslutning till denna dag (senast den 19 maj).

4. Muntlig studentexamen i en tidigare omgång för underofficersuttagna privatister, så att dessa kan avlägga examen före den 30 maj.

B. Åtgärder av arméledningen

1. Största möjliga antal underbefälsuttagna värnpliktiga, särskilt sådana som avlägger slutexamen vid underöverstyrelsen för yrkesutbildning lydande skolor, tilldelas vissa utbildningsförband med senare inryckningstid.

2. Utökade möjligheter till anstånd med inryckning till senare år för sådana värnpliktiga, vilka icke blir hjälpta genom här angivna åtgärder.

C. Åtgärder i kommandoväg

1. Medgivande för värnpliktiga, vilka avlägger studentexamen eller annan kvalificerad slutexamen, att inställa sig till tjänstgöring andra dagen efter examens avläggande, dock senast åttonde dagen efter ordinarie inryckningsdag.

2. Ledighet för ifrågavarande kategorier med i regel högst tre dagar eller i särskilt ömmande fall högst fem dagar för examens eller tentamens avläggande, därest icke nyss angivna anstånd utnyttjats.

De för året vidtagna åtgärderna bedömes sammanfattningsvis ge följande resultat beträffande möjligheterna för studerande, födda 1935 och tidigare,

som avlägger slutexamen, att inrycka till första tjänstgöring innevarande år.

Studenter

1. Inryckning blir möjlig för samtliga ordinarie elever i läroverken.

2. Inryckning blir möjlig för underofficersuttagna privatister, men icke för det fåtal privatister som uttagits till underbefäl eller värnpliktiga i allmänhet.

Studerande vid under överstyrelsen för yrkesutbildning lydande skolor

1. Inryckning blir möjlig för samtliga underofficersuttagna och värnpliktiga i allmänhet.

2. Efter frivilligt åtagande och under förutsättning, att de varit dels lämpliga för speciella underbefälsbefattningar och dels kyrkobokförda inom lämpliga inskrivningsområden, har även huvuddelen av de underbefälsuttagna beretts möjlighet att inrycka innevarande år genom att de kunnat tilldelas flottan och kustartilleriet samt vissa förband vid armén med senare inryckningstider.

Utredningen kalkylerade i sina beräkningar med omkring 240 underbefälsuttagna studentaspiranter till armén födda 1935. Resultatet av årets inskrivningsförrättningar har givit vid handen, att antalet sådana med inryckning den 26 april endast utgör 134, fördelade på 63 läroanstalter. Det förhållandevis ringa antalet är beroende på att en stor del av de underbefälslämpliga kunnat uttagas till specialutbildning eller speciell underbefälsutbildning med senare inryckningstid än den 26 april. Från tidigare års inskrivningar kvarstår emellertid ett stort antal värnpliktiga, vilka nu befinner sig i studentklassen och skall inkallas till tjänstgöring i år. Det totala antalet underbefälsuttagna studentaspiranter med inryckning den 26 april uppgår därför till omkring 400 från 96 skolor. Enligt uppgift från skolöverstyrelsen

Svar på interpellation angående tidpunkten för vissa studenters värnpliktstjänstgöring

måste delad studentexamen tillgripas vid omkring 45 läroanstalter för att de underbefälsuttagna skall hinna inrycka till sin första tjänstgöring. Tyvärr torde man icke kunna undvika delad examen vid tre eller fyra läroanstalter med endast en underbefälsuttagen. Systemet innebär ingalunda att endast underbefälsuttagna elever examineras i första omgången, utan denna kommer alltid att bestå av minst 12 och i regel fler elever. Vid ett stort antal läroanstalter innebär anordningen endast ett uppehåll på omkring en vecka mellan första omgången och återstoden. För övriga 63 skolor med manliga elever kan samlad studentexamen äga rum vid sådan tidpunkt att de värnpliktiga hinna inrycka till sin tjänstgöring.

Enligt mitt förmenande innebär de av kommittén föreslagna och nu vidtagna åtgärderna en påtaglig förbättring i jämförelse med föregående år, då en stor del av de underbefälsuttagna studenterna och eleverna vid under överstyrelsen för yrkesutbildning lydande skolor icke kunde påbörja sin första tjänstgöring utan tvingades begära anstånd till innevarande år. Jag är fullt medveten om att åtgärden med delad studentexamen innebär vissa olägenheter för såväl skolmyndigheterna som studentaspiranterna och att den även medför vissa smärre kostnader. Dessa olägenheter anser jag dock mer än väl uppvägs av fördelen av att alla underbefälsuttagna studenter födda 1935 eller tidigare kan påbörja sin första tjänstgöring redan innevarande år.

Vid den senaste inskrivningsförrättningen har värnpliktiga födda såväl 1935 som 1936 inskrivits. För att med hänsyn till befälsbehov och förläggningsutrymme kunna på längre sikt uppnå en jämnare fördelning av utbildningskontingentens storlek kommer utöver samtliga värnpliktiga, födda 1935 och tidigare, i år även vissa värnpliktiga födda 1936 att inkallas. I hu-

vudsak gäller detta endast värnpliktiga i allmänhet. De underbefälsuttagna tillhörande denna åldersklass kan icke inrymmas i årets utbildningskontingent, varför de kommer att inkallas först nästa år. Detta gäller även sådana underbefälsuttagna som innevarande vår avlägger studentexamen eller annan kvalificerad slutexamen.

Med det anförda anser jag mig ha besvarat herr Nestrups frågor.

Härefter anförde:

Herr NESTRUP (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka försvarsministern för svaret på mina frågor.

Det blev nej på den första frågan, och det blir alltså delad studentexamen i år. Försvarsministern anser att de av kommittén föreslagna och nu vidtagna åtgärderna blir en påtaglig förbättring, men denna förbättring gäller underbefälsuttagna studenter födda 1935 eller tidigare. Det gäller dock inte för dem i dessa åldersklasser som i vår avslutar sina studier med kvalificerad examen vid tekniska läroanstalter etc. Det gäller inte heller de underbefälsuttagna av årsklass 1936. Förbättringen verkar inte vara särskilt stor.

På min andra fråga, om rimligheten i att stora extra kostnader skall göras och undervisning och examination vid de flesta av våra läroverk och andra högre skolor kommer att störas till förfång för abiturienterna, har försvarsministern svarat något undvikande. Försvarsministern är fullt medveten om att åtgärden med delad studentexamen innebär vissa olägenheter för myndigheter och abiturienter. Han är tydligen också medveten om det barocka i att delad studentexamen måste till vid vissa läroverk som bara har en underbefälsuttagen abiturient. Han säger: »Tyvärr torde man inte komma ifrån delad examen vid tre eller fyra

Svar på interpellation angående tidpunkten för vissa studenters värnpliktstjänstgöring

läroverk med endast en underbefälsuttagna.»

Herr försvarsminister, skulle man inte kunna säga detta »tyvärr» även om det skulle gälla två eller tre underbefälsuttagna? I praktiken blir det i regel ingen större skillnad om man har en eller två eller tre. En kan ju tillhöra latin- och en reallinjen och kan inte ha samma censorer.

Vad innebär nu en delad studentexamen? Låt mig ta Ystads läroverk som exempel. Där finns en underbefälsuttagna. För hans skull blir det delad examen för minst elva andra. Han ensam vet i dag att han kommer upp i första omgången, låt oss säga den 28 april, och han kan redan nu rätta sina förberedelser därefter. Men de andra elva kan inte få besked förrän tidigast den 16 april. Till den dagen går alla abiturienter vid 45 av våra läroverk liksom deras lärare i en spännande ovisshet, som inte är särskilt befordrande för studierna.

Den 16 april sätter det in ett »blåpluggande» över alla gränser, och vad de själva och deras målsmän kommer att säga över våra militärers sätt att ordna lär inte bli lämpligt för tryck.

Kommittén fruktar detta då den säger: »Ett eventuellt misslyckande i studentexamen kan därför lätt resultera i att skulden kommer att läggas på de militära myndigheterna, som genom en för individen — lika med underbefälsuttagna — olämplig inryckningsdag minskat tiden för förberedelserna för examen.»

Man ömmar alltså i någon mån för de underbefälsuttagna, men har inte ett ord till övers för de åtskilliga hundratal ej underbefälsuttagna, som i själva verket drabbas oerhört mycket hårdare och vilkas reaktioner gentemot militärernas övergrepp — ty så betraktar de det — blir för försvarsviljan och förståelsen för vårt försvar av starkt negativ karaktär.

Orsaken till allt detta krångel för abiturienter med kvalificerad examen, som råkat bli uttagna till underbefälsutbildning — det rör sig om några hundratal — säges vara, att man på grund av krigsorganisationens behov omöjligt kan låta dessa tagas ut till underofficersutbildning eller låta dem bli vanliga värnpliktiga. Militärerna säger, att här aktuella studerande torde höra till den kvalitativt bättre delen av de 6 500 underbefälsuttagna. Om de nu gör det, skulle det då inte vara möjligt att tänka sig, att de med inryckning den 17 maj efter åtta månader bör ha nått samma standard som sina 20 dagar tidigare inryckta kamrater? Herr försvarsminister, ge dem en chans! Säg åt dem: Ni ska slippa att rycka in förrän den 17 maj. Sköter ni er så att ni duger till underbefäl i början av nästa år, så skall ni slippa ta igen de 20 dagar som ni egentligen skulle haft. Om inte, riskerar ni att få taga igen dom vid sådant tillfälle som särskilt passar krigsmakten.

Herr talman! Den delade studentexamen är i år ett provisorium, som inte tillfredsställer våra militärer och väl inga andra heller. För att göra militärerna till lags med tidigare slutexamina lär man studera möjligheten att revidera kursplanerna för gymnasiet och övriga berörda högre skolor. Man lär även fundera på att låta avslutningsklasserna börja 14 dagar tidigare på hösten och alltså sluta 14 dagar tidigare på våren. På den punkten har överstyrelsen för yrkesundervisningen sagt att detta av många skäl, som jag inte skall ta upp här, inte låter sig göra. Man slutar med att påpeka att en tidigareläggning av höstterminen synes kunna göras endast om samma anordning vidtages vid under skolöverstyrelsen stående skolor!

Herr talman! Är det inte ganska vidunderligt, att man för att några hundra värnpliktiga skall kunna rycka in 14

Svar på interpellation angående tidpunkten för vissa studenters värnpliktstjänstgöring

dagur tidigare kan sätta i fråga en omläggning av hela vårt högre skolväsende i vad det angår läroplaner och lästid?

Och så har vi kostnaderna. En låg beräkning ger en kostnadsökning på 25 000 kronor. För försvarsministern förefaller det vara en ringa kostnad. Det kan jag förstå att han tycker, ty han brukar röra sig med stora tal. Men på åttonde huvudtiteln finns det många punkter, där 25 000 kronor skulle betyda mycket.

Chefen för försvarsdepartementet, herr statsrådet **TORSTEN NILSSON**:

Herr talman! Jag skall medge att det medför olägenheter att över huvud taget göra värnplikt; i det avseendet kan herr Nestrup ha rätt. Jag vill emellertid understryka att vi efter en interpellation i fjol av herr Ohlon sammankallat berörda myndigheter — skolöverstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning och styrelsen för Sveriges förenade studentkårer — och efter ingående överläggningar kommit fram till en kompromiss som innebär att man undgår de olägenheter man hade i fjol med det system, som herr Nestrup tydligen vill komma tillbaka till men som de, som skall göra sin värnplikt, ber Gud bevara sig för. Jag medger att det system vi nu kommit fram till inte heller utesluter alla olägenheter, men, herr Nestrup, man kan ju inte helt komma ifrån olägenheter om man skall göra sin värnplikt. Inryckningstiden är utsatt med hänsyn till många faktorer som måste beaktas, arbetsmarknadsförhållanden, förhållandena för jordbruket, speciellt vårbruket, och slutligen också med tanke på den studerande ungdomens intressen.

Jag medger att den delade examen kan förorsaka vissa extra kostnader. Jag vet inte om den siffran herr Nestrup angav är exakt, men vi får väl lov att

påtaga oss vissa sådana kostnader om det kan medföra fördelar för de värnpliktiga som, om man använde systemet från i fjol, skulle få vänta med inryckningen till nästkommande år, vilket skulle innebära en påtaglig nackdel.

Och vad är det för olägenheter med den nu prövade ordningen? Jo, att några hundra abiturienter får avlägga sin examen kanske en vecka, kanske några dagar tidigare än vanligt. Men, herr Nestrup, hur är det med våra skolförhållanden? Skall det innebära en så förfärligt stor olägenhet om exempelvis den som gått igenom fyra ringar och skall ta sin studentexamen får avlägga sin examen låt oss säga en vecka tidigare än han under andra förhållanden kommit att göra? Är det detta herr Nestrup kallar att sätta hela vårt undervisningssystem i gungning, då måste jag säga att vårt undervisningssystem råkar i gungning av alltför små orsaker.

Ja, herr talman, som jag tidigare sagt medger jag att även det system, som vi efter ingående överläggningar genomfört innevarande år, har sin fransida. Jag kan endast säga att jag kommer att följa denna fråga med uppmärksamhet även i fortsättningen, och, om det är möjligt att komma ifrån de olägenheter vi också för närvarande har är jag beredd att vidtaga de åtgärder som kan genomföras utan att detta på något sätt i övrigt inverkar menligt på dels de hänsyn man måste ta till arbetsmarknadsförhållandena och dels de hänsyn som också måste tas till de militära förhållandena i ett sådant här sammanhang.

Herr **NESTRUP** (fp):

Herr talman! De sista tankegångarna i det anförande, som försvarsministern nu har hållit, är jag mycket tacksam för att ha fått höra. Jag är ganska över-

Svar på interpellation angående tidpunkten för vissa studenters värnpliktstjänstgöring

tygad om att försvarsministern kommer att komma fram till en bättre lösning, om han tränger in i dessa problem.

Det verkar på mig, som om de 20 dagar, som det här gäller — i praktiken gäller det faktiskt bara 14 dagar — skall vara det, som det är omöjligt att vara av med för dem som har blivit uttagna till underbefälsutbildning. Men om dessa kan tjänstgöra som underbefäl efter åtta månader, skulle man inte då kunna låta dem slippa ifrån de där 20 dagarna?

Jag tror för min del — och det har kommittén också sagt — att de till underbefälsutbildning uttagna, som kommer från dessa skolor, står på ett sådant plan, att de utgör den bättre delen av alla underbefälsuttagna. Jag är övertygad om att de allra flesta av dem efter åtta månader har hunnit fatt sina kamrater, som har ryckt in 20 dagar tidigare.

Skulle det inte kunna gå att ändra på en paragraf, så att dessa värnpliktiga kunde slippa ifrån att rycka in tidigare och ändå inte behövde fullgöra tjänstgöring dessa 20 dagar, såvida de skött sig så, att de motsvarade de krav, som krigsmakten ställer på dem, när det gäller att kunna tjänstgöra som underbefäl i slutet av januari, i februari och i början av mars året efter det, då de har ryckt in till tjänstgöring? Det är en möjlighet, som jag tycker man skall kunna fundera på. Har vederbörande däremot inte skött sig, à la bonne heure!, då får de ha de där 20 dagarna. Man kan väl resonera om det. Det bör finnas en möjlighet att komma fram på den vägen.

Försvarsministern berörde talet om att vad man här gjort vore att sätta skolväsendet i gungning. Ja, det står sig nog. Man diskuterar att ändra på höstterminen, så att denna vid alla de skolor som det här är fråga om

skall börja 14 dagar tidigare än nu, alltså i mitten av augusti i stället för i slutet av augusti. Men om någonting sådant genomförs, då kommer det således att begäras, att alla föräldrar, som har barn i dessa skolor, också skall avbryta sina sommarferier och komma hem till den tidpunkt, då skolorna börjar. Det blir väl i praktiken det enda möjliga. Exempelvis säger överstyrelsen för yrkesutbildning, att den inte kan se någonting annat, än att i ett sådant fall alla skolor måste börja tidigare. Och om så blir förhållandet, då vill jag säga att vi väl ändå har satt vårt skolväsen i gungning rätt mycket.

Som en annan utväg nämns att man skulle kunna revidera läroplanerna. Skall man verkligen behöva revidera läroplanerna för alla våra högre skolor bara för detta lilla fåtal elevers skull? Det gäller dock i år, såsom vi hörde, inte mer än fyra, fem, sexhundra elever. Då är det, menar jag, för mycket begärt att alla våra skolor skall göra om sina läroplaner bara för att dessa elever eljest inte kan placeras in på ett lämpligt sätt i den militära utbildningen.

Jag har velat föra detta på tal för att folk skall få klart för sig, vart det hela eventuellt skulle kunna leda. Efter det sista, som försvarsministern sade, är jag dock övertygad om att det inte kommer att gå på det sättet.

Jag skall ännu en gång be att få tacka för svaret.

Överläggningen förklarades härmed avslutad.

§ 12

Föredrogos var för sig följande Kungl. Maj:ts å bordet liggande propositioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet propositionerna: nr 140, angående vissa anslag till fångvärderna m. m.;

Kommunalskattelagen

nr 149, angående anslag till undersökningar m. m. till främjande av varutrafiken över trondheimsområdet; och

nr 152, angående avtal rörande verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stockholm; samt

till bevillningsutskottet propositionerna:

nr 153, med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 12 maj 1950 (nr 164) angående rätt för Konungen att förordna om uttagande av antidumping- och utjämningstullar; och

nr 154, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 19 februari 1954 (nr 71) om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m.

Vid härefter skedd föredragning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 158, med förslag till förordning angående omreglering av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbete m. m. hänvisades propositionen, såvitt angick förordningsförslagen, till behandling av lagutskott och i övrigt till statsutskottet.

§ 13

Föredrogos var för sig följande på kammarens bord liggande motioner; och remitterades därvid:

till statsutskottet motionen nr 563, av herrar *Svensson* i Stenkyrka och *Johansson* i Mysinge;

till behandling av lagutskott motionen nr 564, av herr *Lundqvist m. fl.*;

till bankoutskottet motionen nr 565, av herr andre vice talmannen *Olsson*; samt

till bevillningsutskottet motionen nr 566, av herrar *Hansson* i Önnarp och *Hansson* i Skegrie.

§ 14

Föredrogos vart för sig statsutskottets utlåtanden:

nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts statsverkspropositionen gjorda framställning angående beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1955/56; och

nr 53, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fullmakt att i arbetslöshetsbekämpande syfte igångsätta arbeten, för vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51, m. m.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa utlåtanden föreslagit.

§ 15

Kommunalskattelagen

Föredrogs bevillningsutskottets betänkande nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 21 januari 1955 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 59, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

2) förordning angående ändrad lydelse av 9 § 2—4 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;

3) förordning angående ändrad lydelse av 8 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt; samt

4) förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272).

I propositionen hade förslag framlagts till vissa ändringar i beskattningsreglerna ägnade att leda till förenklat deklarations- och taxeringsförfarande. Sälunda skulle löntagare och därmed i

Kommunalskattelagen

beskattningshänseende likställda vid taxeringen erhålla ett minimiavdrag av 100 kronor även om kostnaderna för inkomstens förvärvande varit lägre eller vederbörande icke haft några sådana kostnader. Hade omkostnaderna överstigit 100 kronor, skulle avdraget avrundas uppåt till närmast högre 100-tal kronor. Vidare skulle inkomst av kapital vara fri från skatt till ett belopp av för ensamstående skattskyldiga 100 kronor och för gifta skattskyldiga gemensamt 200 kronor. För avgifter för kapitalförsäkring och sjukförsäkring skulle avdrag åtnjutas av ensamstående skattskyldiga med minst 150 kronor och av äkta makar med gemensamt minst 300 kronor. Maximibeloppen för dessa avdrag skulle höjas till 300 respektive 600 kronor. För fysiska personer skulle den beskattningsbara inkomsten vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt avrundas nedåt till närmast lägre hela 100-tal kronor.

Ändringarna avsågos träda i kraft den 1 januari 1956. De komme sålunda att tillämpas första gången i avseende å 1956 års inkomster, för vilka taxering skulle ske år 1957.

Till utskottet hade hänvisats ett antal i anledning av propositionen väckta motioner.

I de likalydande motionerna I: 399 av herr *Ewerlöf m. fl.* och II: 492 av herr *Hjalmarson m. fl.* hade bl. a. hemställts, att riksdagen måtte antaga förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen med de ändringar att 33 §, som i propositionen föreslagits få ändrad lydelse, skulle bibehålla sin nuvarande lydelse och att till 25 § fogades ett nytt moment.

Till behandling i detta sammanhang hade utskottet jämväl upptagit ett antal vid riksdagens början väckta, till bevillningsutskottet hänvisade motioner.

I de likalydande motionerna I: 100 av herr *Ewerlöf m. fl.* och II: 134 av herr *Hjalmarson m. fl.* hade bl. a. hemställts, att riksdagen måtte antaga änd-

ring i kommunalskattelagens 24 § och 25 § 1 mom. m. m.

I de likalydande motionerna I: 146 av herrar *Spetz och Danmans* samt II: 158 av herrar *Sjölin och Strandh* hade hemställts, att riksdagen måtte besluta att 24 § 2 mom. 1 stycket och 24 § 3 mom. kommunalskattelagen skulle erhålla ändrad lydelse.

Utskottet hemställde,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 59 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas,

1) för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) med den ändring att 46 § 2 mom. erhöles av utskottet föreslagen lydelse;

2) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 9 § 2—4 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;

3) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 8 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förnögenhetsskatt; samt

4) för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272);

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 100 av herr *Ewerlöf m. fl.* och II: 134 av herr *Hjalmarson m. fl.*,

2) de likalydande motionerna I: 103 av herr *Ohlön m. fl.* och II: 136 av herr *Ohlin m. fl.*,

3) de likalydande motionerna I: 143 av herrar *Magnusson och Ebbe Ohlsson* samt II: 182 av herrar *Cassel och Munktel*,

4) de likalydande motionerna I: 146 av herrar *Spetz och Danmans* samt II: 158 av herrar *Sjölin och Strandh*,

Kommunalskattelagen

5) de likalydande motionerna I: 396 av herr Linblom m. fl. och II: 496 av herr Ohlin m. fl.,

6) de likalydande motionerna I: 397 av herr Björnberg m. fl. och II: 495 av herr Dickson,

7) de likalydande motionerna I: 399 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 492 av herr Hjalmarson m. fl.,

8) de likalydande motionerna I: 400 av herr Bergh samt II: 493 av herr Lindberg och fröken Vinge,

9) motionen I: 398 av herr Ewerlöf m. fl., ävensom

10) motionen II: 494 av herr Christenson i Malmö,

måtte, i den mån de icke kunde anses besvarade genom vad utskottet anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Reservationer hade avgivits

I) av herrar *Velander* och *Nilsson* i Svalöv, vilka hemställt

dels beträffande utskottets hemställan under punkten A) 1) att riksdagen måtte för sin del antaga ett i reservationen framlagt förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen, innebärande att 24 §, 25 § 1 mom., 31 §, 35 § 5 mom., 45 §, 46 § 1 och 2 mom., 50 § 2 och 3 mom. samt 51 § ävensom anvisningarna till 19 §, till 24 § punkterna 2 och 3, till 25 §, till 29 § punkt 1, till 36 § punkt 1, till 38 § punkt 2, till 54 § punkt 1 samt till 62 § skulle erhålla ändrad lydelse, att till 25 och 39 §§ skulle fogas nya moment samt att 25 § 3 och 4 mom. ävensom anvisningarna till 24 § punkt 6 och till 39 § punkt 3 skulle upphöra att gälla,

dels ock beträffande utskottets hemställan under punkten B) 3) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville för

riksdagen snarast framlägga förslag till sådan ändring av kommunalskattelagen, att inkomst av aktier eller andelar i ekonomiska föreningar bleve skattefria, förslagsvis upp till ett sammanlagt belopp av 150 kronor för ensamstående och 300 kronor för äkta makar;

II) av herrar *Spetz*, *Söderquist*, *Kristensson* i Osby, *Sjölin* och *Anderson* i Sundsvall, vilka ansett att utskottet bort hemställa

dels under punkten A) 1) att riksdagen måtte för sin del antaga ett i denna reservation intaget förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen, enligt vilket 24 § 2 och 3 mom., 31 §, 33 § 1 och 2 mom., 35 § 5 mom., 46 § 2 mom., 50 § 2 och 3 mom. samt 51 § ävensom anvisningarna till 62 § skulle erhålla ändrad lydelse, att till 25 § skulle fogas ett nytt moment, betecknat 5 mom., samt till 39 § ett nytt moment, betecknat 3 mom.,

dels ock under punkten B) 2) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag till innevarande års riksdag om särskilda lättnader av den statliga inkomstskatten för de lägre inkomstagarna att tillämpas från och med 1 januari 1956 som ett provisorium i avvaktan på den reglering av denna fråga, som vore avsedd att beslutas vid 1956 års riksdag, och att alltså träda i kraft samtidigt med den allmänna sänkning av den statliga inkomstskatten, som kunde komma att beslutas vid innevarande års riksdag;

III) av herr *Snygg*, utan angivet yrkande.

De ovannämnda förslagen till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) voro i nedan angivna delar av följande lydelse:

Nuvarande lydelse:

33 §.

Från intäkt — — — såsom intäkt.

Av Kungl. Maj:t och utskottet föreslagna lydelse:

33 §.

1 mom. Från intäkt — — — såsom intäkt.

Kommunalskattelagen

Avdrag får — — — — — tjänstens fullgörande.

Har den — — — — — gäld avdragas.

Den, som — — — — — arvode utgått.

(Se vidare anvisningarna.)

I andra fall än i nästföregående stycke sägs skall avdrag beräknas på sätt i 2 mom. angives.

2 mom. Skattskyldig, som haft intäkt av tjänst, skall anses hava haft utgifter, som i 1 mom. sägs, till ett belopp av minst 100 kronor. Överstiger summan av de utgifter, för vilka avdrag må ske, 100 kronor, skall avdraget, därest nämnda summa icke utgör helt hundratal kronor, avrundas uppåt till det hela hundratal kronor, som är närmast högre än summan av utgifterna.

Vad i första stycket sägs skall icke gälla, om summan av utgifterna uppgår till eller överstiger summan av intäkterna, ej heller i den mån avdraget genom tillämpning av nämnda stycke skulle komma att överstiga summan av intäkterna.

(Se vidare anvisningarna.)

Enligt den med I) betecknade reservationen skulle 33 § bibehålla sin nuvarande lydelse.

39 § 3 mom. skulle enligt Kungl. Maj:ts och utskottets förslag avfattas sålunda:

39 §.

3 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmåles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 100 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levttillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 200 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

(Se vidare anvisningarna.)

I den med I) betecknade reservationen hade föreslagits denna avfattning:

39 §.

3 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmåles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 200 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levttillsammans med andra maken, må nu avsedda avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 400 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

(Se vidare anvisningarna.)

Enligt reservationen II) skulle lagrummet lyda:

Kommunalskattelagen

39 §.

3 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmåles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 200 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 300 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

(Se vidare anvisningarna.)

46 § 2 mom. skulle enligt utskottets förslag erhålla följande lydelse:

46 §.

2 mom. I hemortskommunen — — — allmän sjukförsäkring.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som i första stycket 3) här ovan avses, skall beräknas till ett belopp av minst 150 kronor eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt till ett belopp av minst 300 kronor. Härjämte skall gälla, att nu avsett avdrag ej må för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 300 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, ifrågakvarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 600 kronor. Avdrag med högst 600 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställes änka, änking eller fränskild) och haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn, som stått under hans vårdnad och för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat.

Enligt den med I) betecknade reservationen borde detta moment lyda:

46 §.

2 mom. I hemortskommunen — — — allmän sjukförsäkring.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som i första stycket 3) här ovan avses, skall beräknas till ett belopp av minst 150 kronor eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt till ett belopp av minst 300 kronor. Härjämte skall gälla, att nu avsett avdrag ej må för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 400 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, ifrågakvarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 800 kronor. Avdrag med högst 800 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställes änka, änking eller fränskild) och haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn, som stått under hans vårdnad och för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat.

För 24 § hade Kungl. Maj:t och utskottet icke föreslagit någon ändrad lydelse.

I reservation 1) hade föreslagits, att 24 § skulle avfattas sålunda:

24 §.

Till intäkt av annan fastighet skall, där ej annat föranledes av vad nedan i andra stycket stadgas, hänföras vad av fastighet här i riket, som taxerats såsom annan fastighet, kommit ägaren till godo, såsom:

hyresvärdet av — — — frälseränta.

Har fastighet — — — 30 § 2 mom.

Förmån av — — — särskilt redovisas.

Där fastighet tillhört bostadsförening eller bostadsaktiebolag, skall hyresvärdet för bostad eller annan förmån från

Kommunalskattelagen

fastigheten, som tillkommit medlem av föreningen eller delägare i bolaget, ävensom utdelning från föreningen eller bolaget, som utgått annorledes än å andel eller aktie, räknas såsom medlemmens eller delägarens intäkt av fastigheten. Såsom föreningens eller bolagets intäkt av samma fastighet räknas vad som till föreningen eller bolaget influtit från fastigheten ävensom avgifter eller andra inbetalningar, som medlem eller delägare i sådan egenskap haft att utgöra till föreningen eller bolaget, till den del desamma icke äro att anse såsom kapitaltillskott.

(Se vidare anvisningarna.)

Enligt den med II) betecknade reservationen skulle lagrummet lyda:

24 §.

2 mom. Är annan fastighet inrättad till bostad åt en familj jämte personliga tjänare (enfamiljsfastighet) eller två familjer jämte personliga tjänare (tvåfamiljsfastighet) och föreligger ej fall, som avses nedan i sista stycket, skall såsom intäkt av fastigheten upptagas ett belopp motsvarande för helt år räknat två och en halv procent av fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret. Finnes ej taxeringsvärde åsatt för året näst före taxeringsåret, beräknas intäkten på grundval av fastighetens värde, uppskattat enligt de grunder, som gällt för åsättande av taxeringsvärde för året näst före taxeringsåret.

Vad i nästföregående — — — använda fastighetsdelen.

Har fastighet — — — publikt boställe.

3 mom. Har fastighet tillhört bostadsförening eller bostadsaktiebolag och har fastigheten uteslutande eller huvudsakligen använts för beredande av bostad åt föreningens medlemmar eller bolagets delägare, skall såsom intäkt av fastigheten upptagas ett belopp motsvarande för helt år räknat två och en halv procent av fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret.

Finnes det taxeringsvärde åsatt för året näst före taxeringsåret, beräknas intäkten på grundval av fastighetens värde, uppskattat enligt de grunder, som gällt för åsättande av taxeringsvärde för året näst före taxeringsåret.

Att inkomst — — — till 38 §.

25 § skulle enligt Kungl. Maj:ts och utskottets förslag hava oförändrad lydelse.

För denna paragraf hade föreslagits följande lydelse i den med I) betecknade reservationen:

25 §.

1 mom. Från bruttointäkten av annan fastighet må avdrag göras för omkostnader, såsom för:

brandförsäkring, reparation — — — till fastigheten;

ränta å lånat, i fastigheten nedlagt kapital.

Medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag äger njuta avdrag för ovan angivna omkostnader, såvitt de bestritts direkt av honom själv, ävensom för sådana avgifter och andra inbetalningar till föreningen eller bolaget, som icke äro att anse såsom kapitaltillskott.

Har bostadsförening eller bostadsaktiebolag lämnat sina medlemmar eller delägare utdelning annorledes än å andelar eller aktier, äger föreningen eller bolaget njuta avdrag för vad sålunda under beskattningsåret utdelats, dock ej för större belopp av det utdelade än som motsvarar beloppet av de inbetalningar från medlemmarna eller delägarna, vilka icke äro att anse såsom kapitaltillskott.

5 mom. Fysisk person, som i hemortskommunen haft intäkt av annan fastighet, inrättad till bostad åt en familj jämte personliga tjänare (enfamiljsfastighet) eller två familjer jämte personliga tjänare (tvåfamiljsfastighet), äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för

Kommunalskattelagen

dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 200 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

(Se vidare anvisningarna.)

Enligt reservationen II) skulle 25 § hava följande lydelse:

25 §.

5 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 24 § förmåles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 25 § 1 och 3 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader i hemortskommunen åtnjuta extra avdrag med 200 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 och 3 mom. avsedda kostnaderna.

(Se vidare anvisningarna.)

Övergångsbestämmelserna skulle enligt Kungl. Maj:ts och utskottets förslag hava följande lydelse:

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1956; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1956 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1956 eller tidigare år.

Enligt den med I) betecknade reservationen skulle övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i kommunalskattelagen lyda:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1956; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1956 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1956 eller tidigare år.

Vid tillämpning av bestämmelserna i 46 § 2 mom. skall beträffande taxeringsåret 1956 följande gälla.

Har skattskyldig, som vid 1955 års taxering varit berättigad till avdrag för avgift för sjukförsäkring i erkänd sjuk-kassa, under beskattningsåret 1955

icke erlagt annan avgift enligt lagen den 3 januari 1947 om allmän sjukförsäkring än sådan som ingår i preliminär skatt eller understiger av honom enligt sagda lag erlagd avgift av nyss nämnt slag den avgift, för vilken han varit berättigad till avdrag vid 1955 års taxering, äger den skattskyldige vid 1956 års taxering åtnjuta avdrag för sjukförsäkringsavgift med samma belopp, varmed han varit berättigad till avdrag vid 1955 års taxering. Vad nu sagts må dock ej föränleda att skattskyldig vid 1956 års taxering medges avdrag med sammanlagt högre belopp än som angives i 46 § 2 mom. tredje stycket.

I den med II) betecknade reservationen hade följande lydelse av dessa övergångsbestämmelser föreslagits:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1956; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1956 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1956 eller tidigare år. Vid tillämpning av bestämmelserna i 46 § 2 mom. skall beträffande 1956 års taxering dock gällande följande.

Skattskyldig som under år 1955 varit försäkrad enligt lagen den 3 januari 1947 om allmän sjukförsäkring skall vid 1956 års taxering åtnjuta avdrag för avgift till allmän sjukförsäkring med 100 kronor eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt med ett belopp av 200 kronor.

Här ovan nämnt avdrag skall tillkomma skattskyldig utöver det avdrag som jämlikt 46 § 2 mom. första stycket 3) må tillkomma honom för avgifter till andra försäkringar; dock att, om skattskyldig jämlikt sistnämnda lagrum tillerkänts avdrag för år 1955 erlagd avgift till frivillig försäkring enligt 47—54 §§ lagen om allmän sjukförsäkring, i föregående stycke nämnt avdrag skall minskas med motsvarande belopp.

Kommunalskattelagen

Sedan ärendet anmälts till handläggning, lämnades ordet på begäran till

Herr OLSSON i Gävle (s), som yttrade:

Herr talman! I avseende å föredragningen av bevillningsutskottets betänkande nr 18 hemställas,

att detsamma må företagas till avgörande punktvis samt det av utskottet i punkten A 1 framställda lagförslaget paragrafvis och, där så erfordras, moment- och styckevis, med övergångsbestämmelser, ingress och rubrik sist,

att sedan nämnda lagförslag blivit genomgången, utskottets hemställan i punkten A 1 föredrages,

att vid behandlingen av den del av betänkandet, varom först uppstår överläggning, denna må omfatta betänkandet i dess helhet; samt

att lagtext ej må behöva uppläsa vidare mån än sådant av någon kammarens ledamot begäres.

Kammaren biföll denna hemställan. I enlighet härmed föredrogs nu först punkten A) 1) *Utskottets förslag till Lag om ändring i kommunalskattelagen.*

31 § föredrogs; och anförde därvid:

Herr NILSSON i Svalöv (h):

Herr talman! De sista åren har på skattepolitikens och skatteteknikens område kännetecknats av att man genomfört vissa partiella förändringar i skattelagstiftningen. De flesta ledamöterna av denna kammare har nog haft klart för sig att skattereformer, ledande till en förbättring av vårt skattesystem, är erforderliga.

Lika klart trodde jag det vara att kammarens ledamöter ansåg att vi borde ha en samlad överblick över hela reformfältet innan man satte i gång med förändringarna. Finansministern och bevillningsutskottets majoritet har emellertid tydligen varit av en annan

uppfattning, ty finansministern har föreslagit och föreslår den ena förändringen efter den andra i vår skattelagstiftning utan att riksdagen fått en klar bild av reformfältet. Bevillningsutskottets socialdemokratiska ledamöter och nu även dess ledamöter från bondeförbundet följer käckt med då det gäller att åstadkomma det lapptäcke i vår skattelagstiftning, som finansministern håller på att tillverka åt det svenska folket.

Finansministerns ändringsförslag började med att fastighetsskatten reducerades med 20 procent genom att reparationstalet sänktes från fem till fyra. Visserligen gjorde finansministern då också ett principuttalande att fastighetsskatten i sin helhet borde bort — men varför icke taga steget fullt ut och helt avskaffa fastighetsskatten som högern påyrkade? Sedan kom ett förslag om schablontaxering av en- och tvåfamiljsfastigheter. Strax därefter kom förslaget till en förordning rörande speciell beskattning av fastighet som äges av bostadsrättsförening eller bostadsaktiebolag. Sedermera fick vi förslaget om schablonbeskattning av fastighet tillhörig s. k. allmännyttigt bostadsföretag, vilket i stort sett tog sikte på att eliminera dessa företags beskattning, medan de privata bostadsföretagen skulle ha sin sedvanliga beskattning. Härigenom undanröjdes möjligheterna för konkurrens på *lika villkor* för enskilt och kommunalt företag.

I dag har vi att ta ställning till nya ändringsförslag på de partiella reformerna väg i och med att vi nu går att behandla den kungl. propositionen nr 59.

Från högerhåll har vi reagerat mot de ändringsförslag i vår skattelagstiftning, som finansministern tidigare framlagt och som jag här angivit. Vi har reagerat dels därför att vi ej fått ett samlat förslag över hela reformfältet, så att vi kunnat se vart det hela leder, och dels därför att en del för-

Kommunalskattelagen

ändringar varit av skatteskräpande natur såsom för egnahemsägarna, medan andra fått tendentiösa skattelindringar, såsom de s. k. allmännyttiga bostadsföretagen.

Inte heller då det gäller den kungl. propositionen nr 59 har vi från högerhåll helt kunnat acceptera densamma. Ja, jag vill gå så långt, att jag säger att åtminstone jag personligen helst skulle velat yrka avslag på hela propositionen om jag endast sett den ur den synpunkt som finansministern starkast trycker på, nämligen att den avser att förenkla deklarations- och taxeringsförfarandet samt att åstadkomma bättre samband mellan preliminär och slutlig skatt. Sedd ur dessa synpunkter är propositionen enligt mitt förmenande ett rent lappverk och kostar mycket mer än den smakar. Man saknar dessutom även här den samlade överblicken över hela detta område som har att skaffa med förenklingar och med de reformer, som måste till för att få den preliminära skatten att sammanfalla med den slutliga skatten.

Då det gäller denna sista sak så frågar man sig — både när man läser propositionen och då man läser utskottsbetänkandet — om socialdemokraterna och bondeförbundet är villiga att förorda hur grova schabloniseringar som helst — med åsidosättande av skatterättvisan — bara för att nå målet om en slutlig skatt som är lika med källskatteavdraget?

I likhet med riksskattenämnden är jag av den uppfattningen att detta problem är så invecklat att det inte tillnärmelsevis löses med de förslag som föreligger i proposition nr 59. Divergenserna mellan preliminär skatt och slutlig skatt är framför allt enligt mitt förmenande beroende av sådana faktorer som varierande inkomster under olika delar av beskattningsåret, ackordsersättningar av olika storlek, extra inkomster, sambeskattningsförhållanden etc.

Att vi från högerhåll icke yrkat helt avslag på berörda proposition beror på att den upptager vissa förslag, som tar sikte på uppmuntran av det enskilda sparandet. Detta är en sak som vi från högerhåll gång på gång motionerat om utan att vinna gehör. När därför nu denna sak av finansministern upptagits i propositionen noterar vi detta med tacksamhet, även om vi icke anser förslagen i denna del gå tillräckligt långt.

Propositionen nr 59 upptager sex olika förslag till förändringar i kommunalskattelagen och uppbördsförordningen. Dessa förändringar är:

1. ett schablonavdrag för inkomst av tjänst om minst 100 kronor.
2. ett avjämnat belopp till närmast högre 100-tal kronor om omkostnaderna överstigit minimiavdraget 100 kronor.
3. inkomst av kapital fritages från skatt till ett belopp av 100 kronor för ensamstående och 200 kronor för gifta skattskyldiga gemensamt.
4. ett schablonavdrag för kapital-, sjuk- och andra försäkringar för ensamstående med minst 150 kronor och för äkta makar gemensamt minst 300 kronor.
5. att maximibeloppet för försäkringsavdraget höjes till 300 kronor för ensamstående och 600 kronor för äkta makar gemensamt.
6. att den beskattningsbara inkomsten för fysiska personer såväl till statlig som kommunal inkomstskatt avrundas nedåt till närmast lägre jämna 100-tal kronor.

Syftet med dessa förändringar har jag tidigare berört. Enligt finansministern avser de att förenkla taxerings- och deklarationsförfarandet samt att få en bättre överensstämmelse än för närvarande mellan preliminär och slutlig skatt. Sådana syften framstår nog som en angelägen uppgift för oss alla. Frågan är dock: Nås dessa syften och nås de till ett överkomligt pris?

Vad först kostnaden beträffar så an-

Kommunalskattelagen

ges den av finansministern till cirka 213 miljoner kronor, därav 114 miljoner för staten och 99 miljoner för kommunerna. Den största kostnaden drager minimiavdraget av 100 kronor för inkomst av tjänst samt avrundningen nedåt av den beskattningsbara inkomsten.

Då jag säger att kostnaden, enligt propositionens förslag, för statens vidkommande uppgår till 114 miljoner kronor, kunde jag också uttrycka det så, att de skattskyldiga får en skattelättnad, motsvarande detta belopp. Vilka får då denna skattelättnad? Om vi exempelvis utgår från förvärvskällan tjänst och schablonavdraget om 100 kronor under denna — vilken reform skulle kosta staten cirka 35 miljoner kronor — så får en person, som inte har några som helst omkostnader för inkomstens förvärvande och som har en marginalsatt av 12 procent, cirka 13 kronors skattelättnad, om uttagningsprocenten är 110, medan en person, som har en marginalsatt av 40 procent, får 44 kronors skattelättnad. Skulle omkostnaden däremot vara 99 kronor, får ingen av dem någon som helst skattelindring.

Avrundningen uppåt till närmaste hundratal kronor, alltså exempelvis från 101 till 200, verkar på precis samma sätt. Har en person 99 kronors omkostnad, blir det ingen skattelättnad, men om han däremot har 101 kronors omkostnad, får han vid nyss omnämnda marginalsattelägen och uttagningsprocent en skattelättnad av 13 respektive 44 kronor då det gäller den statliga skatten. Skattelättnaden är alltså helt beroende av slumpen; den beror på i vilket omkostnadsläge den skattskyldige befinner sig.

Förslaget om schablonavdrag från inkomst av tjänst samt om avrundning uppåt av avdraget skapar också tröskelproblem som måste vara betänkliga. Dessa tröskelproblem kommer säkerligen i stor utsträckning att påverka

taxeringsarbetet i försvårande riktning. Finansministern och bevillningsutskottets majoritet har enligt mitt förmenande överskattat förslaget betydelse ur förenklingssynpunkt. Deklaranterna måste även i fortsättningen föra noggranna anteckningar för att se, om deras omkostnader blivit exempelvis 99 kronor eller 101 kronor. Taxeringsmyndigheterna i sin tur måste sätta in en noggrann granskning i det fall omkostnaderna uppgår exempelvis till 101 kronor; är de 99 kronor, behöver de inte granskas. Inemot halva antalet remissinstanser — bland dem riksskatte-nämnden, statskontoret, kammarrätten och en del länsstyrelser — anser också förslaget ytterst problematiskt då det gäller förenklingen av deklara-tions- och taxeringsarbetet.

På grund av att skattelättnaden synes bli slumpmässig, att tröskelproblem uppkommer, att förenklingen synes bli problematisk samt att förslaget bidrar till att försvåra möjligheterna för en planelig 10-procentig sänkning av inkomstskatten har vi på högerhåll yrkat avslag på den del av den kungl. propositionen som berör schablonavdraget för inkomst av tjänst. Jag vill dock särskilt betona, herr talman, att vårt främsta motiv för avslagsyrkandet ligger däri, att vi ansett *att sparandet måste gynnas i ännu högre grad* än vad departementschefen föreslår. För att hålla den sammanlagda kostnaden för reformerna inom rimlig ram har vi därför valt att yrka avslag på schablonavdraget från inkomst av tjänst men i stället föreslagit ökat avdrag för inkomst av sparade medel.

Som jag tidigare omnämnt är från högerens synpunkt förslaget om fritagande från beskattning av ett visst mindre belopp vid inkomst av kapital samt om höjning av försäkringsavdraget det värdefullaste i hela propositionen. Dessa förslag kommer säkerligen att stimulera och främja kapitalbildning och sparande. Den ekonomiska

Kommunalskattelagen

politiken har hittills inte upptagit något moment för att få till stånd ett ökat enskilt sparande. Såsom det med skärpa framhållits från högerhåll och nu senast i högerns partimotion nr 492 i denna kammare behöver vi framför allt nu ha sådana moment som gynnar det enskilda sparandet för att ytterligare kunna bygga upp vårt välstånd och höja den allmänna standarden såväl ekonomiskt och socialt som kulturellt.

De i propositionen föreslagna skattefria beloppen för inkomst av kapital anser vi på högerhåll vara för låga. I högerns partimotion har vi föreslagit detta avdrag för inkomst av kapital till 200 kronor för ensamstående och 400 kronor för äkta makar gemensamt. I utskottet har herr Velandér och jag biträtt detta motionsförslag, som sålunda återfinns i reservation I) till utskottets betänkande. Skulle detta förslag bifallas, herr talman, innebär det att spar kapital på cirka 6 000—7 000 kronor för ensamstående och 13 000 kronor för äkta makar gemensamt skulle bli helt fritt från inkomstskatt vad gäller spar kapitalets avkastning. Med nuvarande inkomstförhållanden bör ett sparande under en följd av år till dessa belopp inte vara en omöjlighet för det stora flertalet personer.

Ett särskilt problem är att skapa s. k. riskvilligt kapital. Ett sparande inom detta område anser vi från högern vara av stor vikt. Vi har därför i vår reservation föreslagit en utredning rörande särskild uppmuntran för s. k. aktiesparande och sparande i andelar och insatser i ekonomiska föreningar. Detta vårt yrkande bygger vi på den motion som i denna kammare avlämnats av herrar Cassel och MunkteLL.

Skattelagssakkunniga hade även föreslagit att inkomst av annan fastighet intill 200 kronor skulle vara skattefria. I högerns partimotion har detta förslag också framförts. Utskottet har dock ansett sig icke kunna biträda detta hö-

gerns förslag, även om man ur utskottsutlåtandet torde kunna utläsa en viss förståelse för förslaget. Det synes mig egendomligt att det skall råda olika skattebestämmelser för inkomst av sparande, om det sker i form av banksättningar, köp av obligationer samt aktier, eller om det sker som placering i ett eget hem. Från högerhåll har vi i utskottet ansett, att ett sparande för åstadkommande av ett eget hem bör främjas efter i stort sett samma grunder som för annat sparande. I reservation I) föreslår vi därför att överskott från en- och tvåfamiljstvillor skall bli föremål för beskattning endast i den mån överskottet överstiger 200 kronor.

Ett ytterst värdefullt sparande representerar försäringssparandet, framför allt därför att det i regel är av mera långsiktig karaktär. Det är därför med tillfredsställelse man också noterar, att finansministern tagit upp frågan om höjning av maximibeloppen från 200 kronor för ensamstående och 400 kronor för äkta makar till respektive 300 och 600 kronor. Nu är emellertid att märka att försäringssparandet även skall omfatta avgifterna till den obligatoriska sjukförsäkringen, varför de av finansministern föreslagna maximivdragen enligt vår uppfattning måste anses för låga, detta framför allt om man också tar hänsyn till den fortgående penningvärdeförsämringen. Från högerhåll har därför föreslagits en höjning av maximibeloppen till 400 kronor för ensamstående och 800 kronor för äkta makar gemensamt. I samband härmed har högern också föreslagit att s. k. ensamstående med minderårigt barn skall få rätt till försäringssparande som för äkta makar. Även här har vi högerrepresentanter i utskottet föreslagit bifall till dessa högermotioner.

I motion av herr Ewerlöf m. fl. har framhållits att propositionsförslaget innebär att de nya bestämmelserna skall tillämpas första gången vid 1957 års taxering och att detta i anslutning till

Kommunalskattelagen

förra årets beslut om den obligatoriska sjukförsäkringen och sättet för avgifternas uttagande för densamma kommer att innebära, att de, som tidigare haft att verkställa avdrag för avgift till sjukkassa, vid 1956 års taxering får ett minskat försäkringsavdrag med en skattehöjning som följd, vilket troligen i flera fall kommer att resultera i en restskatt för vederbörande. Alltså, det kommer att resultera i ett sämre samband mellan preliminär och slutlig skatt.

Högerns och även folkpartiets representanter i bevillningsutskottet anser i likhet med motionärerna, att man bör försöka motverka en sådan skatteskärpning. Från högerhåll har vi därför i reservation I) föreslagit att vid 1956 års taxering skall avdrag medges för sjukförsäkringspremier med samma belopp som vid 1955 års taxering. Ett sådant tillvägagångssätt vore ingen nyhet. Riksdagen beslöt nämligen 1953, tror jag det var, i samband med beslutet om att fastighetsskatten skulle inarbetas i den kommunala skatten, att samma belopp för fastighetsskatt skulle få avdragas vid 1956 års taxering som nu har skett vid 1955 års taxering.

Vid behandlingen av proposition nr 59 har utskottet till behandling även upptagit högermotionerna rörande förslaget om slopande av schablontaxering för en- och tvåfamiljsvillor. Då denna schablontaxering genomfördes, röstade högern mot densamma. Vi har sedan konsekvent föreslagit att denna schablontaxering skulle avskaffas, och detta vårt ståndpunktstagande fullföljer herr Velander och jag i vår gemensamma reservation till utskottets betänkande.

Herr talman! I anslutning till vad jag här har anfört ber jag att få yrka bifall till reservation I) av herr Velander och mig, vilken reservation avser punkterna A) 1) och B) 3). Speciella yrkanden kommer jag att framställa i anslutning till de olika paragraferna.

Häruti instämde herr Nilsson i Bästekille (h).

Herr KRISTENSSON i Osby (fp):

Herr talman! Huvudsyftet med detta förslag är att åstadkomma en förenkling för många av dem som deklarerar men också för taxeringsmyndigheterna. 1950 års riksdag begärde en utredning av vår skattelagstiftning i förenklings-syfte. Detta kom som en viss reaktion mot en strävan efter att nå fram till allt större exakthet. Jag vill minnas att man i det sammanhanget talade om millimeterrättvisa. Bakom detta låg givetvis den erfarenheten, att rättvisan var svår att fånga. Det är många faktorer som inverkar på den enskildes skatteförmåga, och man kan inte i en skattelagstiftning räkna med alla dessa faktorer. Jag menar inte att man skall lämna rättvisan åsido. Det får i stället ske en avvägning mellan förenklings-effekten och rättvisekravet.

Till denna förenkling hör också en bättre överensstämmelse mellan källskatt och slutlig skatt. Man har under de senaste åren talat mycket om att en sådan överensstämmelse borde komma till stånd i så hög grad, att man skulle kunna göra källskatten definitiv för en stor grupp av de skattskyldiga. Jag kan inte finna annat än att den målsättningen är rimlig. Man bör inte lämna den ur sikte. Men å andra sidan får man nog räkna med att man på detta område såväl som på många andra har anledning att säga, att det är en lång väg till Tipperary, det är en lång väg att gå. Det är många som har extra inkomster, och detta försvårar problemet. Vi vet för dagen inte, om det är möjligt för oss att komma fram till den ordningen, att källskatten för de många blir definitiv. Men vi hoppas, att vi tar ett steg i den riktningen nu. I varje fall söker vi åstadkomma en bättre överensstämmelse mellan källskatt och slutlig skatt, och redan detta är ju en god sak.

Som en biprodukt av de förslag som här föreligger får man en viss skatte-lättnad dels genom schablonavdragen, dels också genom avrundningen för

Kommunalskattelagen

de taxerade beloppen till närmast under liggande 100 kronor. Det är klart att man kan säga, att denna skattelättnad kommer ungefär som en sinkadus. Det är något av lyckans hjul, som snurrar. Lyckan växlar. Det är sant. Men det sker i regel en utjämning under åren. Vill man denna förenkling, får man ta denna nyckfullhet i skattelättnaden.

Emellertid vill jag särskilt understryka, att denna nyckfulla skattelättnad inte ersätter en mer planmässig lättnad. Folkpartiet vill en allmän sänkning av den statliga inkomstskatten och dessutom en särskild lättnad för de lägre inkomsttagarna från den 1 januari 1956. Det är därför vi från regeringen har begärt ett provisoriskt förslag till en lättnad för de lägre inkomsttagarna. Vi menar att det är möjligt för de experter, som är tillsatta, att här åstadkomma en provisorisk lösning, som kunde föreläggas redan årets riksdag. Vi är nämligen angelägna om att dessa skattelättnader, som jag nu talar om, får träda i kraft så fort som möjligt.

Samtidigt med att man når fram till en förenkling, har man möjlighet att befrämja sparandet, och man har möjlighet att göra det på ett enkelt sätt. Departementschefen lämnar för sin del frågan öppen, om avdrag för kapitalinkomst är en sparfrämjande åtgärd eller inte. Men jag vill gärna konstatera, att utskottets majoritet på det området är mera positiv och framhåller, att detta innebär en sparfrämjande åtgärd. Vi i folkpartiet menar, att man skall i ännu högre grad än utskottsmajoriteten och Kungl. Maj:t ta vara på möjligheten att på denna väg skapa sparstimulans. Sparandet är av stor betydelse för produktiviteten, levnadsstandard, framåtskridandet och även när det gäller att åstadkomma samhälls-ekonomisk balans. Det är därför som vi på vissa områden vill gå längre än utskottsmajoriteten och Kungl. Maj:t,

men i huvudsak har vi anslutit oss till det regeringsförslag som föreligger.

Vi har gjort det beträffande löneavdraget, detta avdrag på 100 kronor, som man får oavsett om man har några omkostnader att dra av för inkomstens förvärvande eller inte och som sedan avrundas uppåt till närmast högre 100-tal, under förutsättning att de omkostnader som är avdragsgilla överstiger 100 kronor. Vi menar att detta innebär en viss förenkling. Det är ungefär 600 000 skattskyldiga, som för närvarande yrkar på avdrag under 100 kronor. I deras fall blir arbetet med taxeringen lättare än nu. En viss lättnad blir det också när det gäller att placera in den skattskyldige inom den 100-kronorsgräns där han hör hemma. Jag vill inte förneka, att det kan ligga ett visst merarbete för taxeringsmyndigheterna däri, att den skattskyldige många gånger kommer att sträva efter att i sina omkostnader komma över närmast liggande 100 kronor, men trots detta vill jag summera mina intryck på detta område med att säga, att det bör bli en viss förenkling i taxeringsarbetet och i arbetet för den enskilde vid deklarationen, även om denna förenkling blir ganska begränsad.

Dessutom leder detta löneavdrag till en bättre överensstämmelse mellan källskatten och den slutliga skatten. Vidare kommer det att innebära en viss skattelättnad för löntagare, och det räknar jag som en fördel.

Inom folkpartiet har vi också för vår del godkänt förslaget om avrundning nedåt av det taxerade beloppet till närmast liggande jämna hundra kronor. Vi har gjort detta, därför att det innebär en arbetsbesparing vid skattens uträkning och vid debiteringen samt därför att det på längre sikt bör innebära en skattelättnad för alla, därigenom kompletterande den särskilda skattelättnad för löntagare, som uppstår genom det schablonavdrag jag nyss talade om.

Kommunalskattelagen

Också i ett tredje hänseende har vi anslutit oss till propositionens linjer, nämligen när det gäller försäkringsavdragets storlek. Vi menar att försäkringssparandet är mycket värdefullt. Det är ett regelbundet sparande — ofta på lång sikt — och det bör därför inta en förmånsställning i skattehänseende, vilket vi menar att det gör i Kungl. Maj:ts förslag. Regeringsförslaget på denna punkt kommer ganska nära vad oppositionen framförde under fjolårets riksdag. Det är där föreslaget ett maxi-miavdrag för ensamstående på 300 kronor och ett avdrag för äkta makar på 600 kronor, och jag kan inte finna annat än att dessa belopp är väl avvägda i förhållande till våra förslag beträffande avdragen i fråga om inkomst av kapital och inkomst av annan fastighet. När det gäller försäkringsavdraget vill jag tillägga att den s. k. grupplivförsäkringen numera är en mycket vanlig form av försäkring. Den är knappast någon kapitalförsäkring i vanlig mening utan riktar sig mot dödsfallsrisken. Dessutom är det väl inte särskilt många människor, som har användning för högre försäkringsavdrag än 300 kronor för ensamstående och 600 kronor för äkta makar.

Jag vill emellertid understryka att vi beträffande övergångsbestämmelserna har en avvikande mening. Såväl utskottsmajoritetens som regeringens förslag innebär en skatteskärpning beträffande 1955 års inkomster. Vid 1956 års taxering får man nämligen enligt dessa förslag icke göra avdrag för föregående års utgifter till allmän sjukförsäkring. Vi menar att det inte är tillräckligt att här söka skapa en möjlighet för de skattskyldiga, som under föregående år haft utgifter för allmän sjukkassa, att upprepa detta avdrag 1956, utan vi har där framfört ett förslag om schablonregler med 100 kronors avdrag för ensamstående och 200 kronors avdrag för äkta makar att tillfälligt användas vid 1956 års taxering.

Jag finner detta vara en mycket angelägen justering och en avsevärd förbättring av Kungl. Maj:ts förslag.

Sedan skall jag ingå på två områden, där vi inom folkpartiet har gått längre än Kungl. Maj:ts avsikt att ytterligare befrämja sparandet. Det första gäller aydragsrätten för inkomst av kapital. Där har finansministern gått mera försiktigt fram än de sakkunniga, vilka har föreslagit 200 kronor för varje skattebetalare. Finansministern föreslår där 100 kronor för ensamstående och 200 kronor för äkta makar. Vi föreslår för vår del 200 kronor för ensamstående och 300 kronor för äkta makar. Vår motivering härför är, att vi här på ett enkelt sätt kan gynna sparandet, samtidigt som vi vinner en förenkling såväl för de deklarerande som för taxeringsmyndigheterna, en förenkling som blir större än om man går efter Kungl. Maj:ts förslag. Dessutom får vi på det sättet en bättre överensstämmelse mellan källskatten och den slutliga skatten.

I likhet med de sakkunniga har vi vidare föreslagit ett bottenavdrag på 200 kronor, när det gäller inkomst av annan fastighet. De sakkunniga säger att det finns ungefär 196 000 deklareranter, som det i så fall här är fråga om, men man räknar med att antalet kommer att växa genom den schablontaxering som tillämpas beträffande en- och tvåfamiljshus vid årets taxering. I samband härmed vill jag säga att vi beträffande denna schablontaxering har upprepat vårt krav från tidigare år om att hyresvärdet skall beräknas efter 2,5 i stället för 3 procent. Jag skall inte närmare gå in på denna sak därför att vi tidigare ingående diskuterat densamma. Jag vill emellertid framhålla att när vi fört fram de sakkunnigas förslag beträffande tvåhundra-kronorsavdraget för annan fastighet, så ha vi gjort det därför att det innebär en förenkling. Vi har också gjort det därför att källskatten då i

Kommunalskattelagen

vissa fall kommer att bättre överensstämma med den slutliga skatten. Men vi har vidare gjort det därför att vi menat, att det finns anledning att gynna sparandet i bostäder såväl som sparandet av kapital.

De åtgärder vi föreslagit beträffande kapitalsparandet och sparandet i annan fastighet skulle medföra ett skattebortfall på omkring 22 miljoner kronor för staten och cirka 8 miljoner för kommunerna. Men vi menar att det statsfinansiella läget medger detta. Dessa uppgifter är beräknade per helt år. Vi har framfört våra ändringsförslag huvudsakligen därför att vi menar, att sparandet skall gynnas och att det då framför allt gäller småspararna, antingen de spar kapital eller de spar genom att amortera skuld på egen villafastighet. Vi anser nämligen att sparandet är av oerhört stor betydelse för den enskilde, inte bara för den enskilde som spar utan också för den enskilde som inte spar, därför att här föreligger ett gemensamt intresse för hela samhället, ett allmänt intresse av att sparandet ökar.

Jag vill, herr talman, med anförande av dessa synpunkter yrka bifall till den reservation som är avgiven av herr Spetz m. fl. och som bär beteckningen II).

Herr OLSSON i Gävle (s):

Herr talman! Det förslag som här föreligger till kammarens avgörande är ju ett led i strävandena att nå fram till förenklingar såväl i deklaraionsförfarandet som i taxeringsarbetet. Bakom ligger liksom ett försök att så småningom nå fram till ett mål som är ännu större, nämligen att man skall kunna göra den preliminära A-skatten till en definitiv och slutlig A-skatt. Lyckas detta tror jag, herr talman, att vi alla skulle hälsa det med glädje, kanske då inte minst de av oss, som har att i detta hus brottas med de olika taxerings-

rings- och skatteproblemen. Den som varit här några år vet ju innerligt väl, att riksdagen har varit fången i en uppfattning om millimeterrättvisa, att man till varje pris skulle nå fram till en rättvisa i detta avseende, där ingenting oförutsett skulle kunna inträffa. Därför vet vi också att det, inte bara som herr Nilsson i Svalöv trodde om det nu föreliggande förslaget, utan också beträffande vår nuvarande lagstiftning, har blivit ett lapptäcke. Det hade varit intressant om herr Nilsson i Svalöv fortsatt resonemanget och sport sig själv vilka som varit de starkaste påskyndarna av denna millimeterrättvisa och vid alla tillfällen under de sista 30 åren strävat fram emot ett sådant system. Det vet vi som sysslat med detta problem, och jag kan då säga, att de står inte alltför långt borta från herr Nilsson i Svalöv ifråga om meningsriktning.

Vi har nått fram till ett läge där vi kan säga, att denna millimeterrättvisesträvan gjort nästan hela vår skattelagstiftning till ett lapptäcke med många lappar. Det är kanske inte fel att säga att denna lagstiftning och alla dess detaljer numera knappast behärskas av andra än experter, och jag höll på att säga, att inte heller de numera hittar i vår skattelagstiftning. Men vi kommer mer och mer till det resultatet att denna millimeterrättvisa inte skapar en verklig rättvisa. Vi känner så väl till alla de hugskott, som vi brottas med varje riksdag. Den ene ledamoten efter den andre kommer hit den 10 januari med sin kappsäck fylld med mer eller mindre hugskott, vilka bara krånglar till vår skattelagstiftning.

Utskottet delar den mening på vilken propositionen i hög grad bygger, nämligen att den individuella skatteförmågan påverkas av så många olika faktorer att man aldrig genom de mest utomordentligt utformade bestämmelser kan komma fram till något som man kan säga är den absoluta rättvisan.

Kommunalskattelagen

Det är klart att det är ett stort försök som nu görs. Jag beklagar allvarligt att det inte varit möjligt att samla hela utskottet kring den kungl. propositionens linjer.

Man synes på visst håll gärna erkänna att man kan ta schablonmetoden — den kan fylla en uppgift — men vid utformningen av denna schablonmetod har det visat sig, att man har haft lättare att snegla åt avkastningen på kapitalinkomster än på inkomster av tjänst.

Det har här talats så mycket om dessa ting, men jag kan inte underlåta att säga till herr Nilsson i Svalöv, att jag skulle ha lättare att förstå honom, om inte omkostnadsavdraget i fråga om inkomst av tjänst hade strukits helt och hållet av högern samtidigt som man velat öka avdraget på kapitalinkomster och dessutom försökt att föra dit nya sådana avdrag. Jag kan å andra sidan finna anledningen till det. Högern har en budget som skall vara ett alternativ till Kungl. Maj:ts förslag och man behöver de 35 miljoner, som dessa avdrag skulle motsvara, för att fylla i vad som fattas enligt den linjen. Sedan får ju folket ute i landet avgöra, om det ovillkorligen är de människor som har inkomst av tjänst, som på detta sätt skall drabbas.

Det hade dock inte varit alldeles omöjligt att finna en linje, enligt vilken man skulle ha kunnat skapa enighet även om kapitalinkomster, om man hade velat börja så vackert. Det kunde ha tänkts — och jag ansluter mig till den uppfattningen — att vare sig man har pengarna på banken eller har dem i ett eget hem skulle man behandlas på samma sätt. En fakultativ anordning härvidlag hade kunnat genomföras och vi har diskuterat mycket ingående i utskottet att man skulle få avdrag med dessa 200 kronor för gifta, antingen man hade pengarna i banken eller hade dem i ett eget hem. Men den vägen var ju inte framkomlig, då det ju inte var

fråga om att bibehålla det belopp som Kungl. Maj:t hade föreslagit, utan man pallade under detta med ytterligare ett lika stort belopp.

Medan man var i farten tillstyrkte man även den motion, vari det föreslås att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t begära ett förslag till nästa år om att avdrag skulle få göras på aktieavkastning med ytterligare 300 kronor. Räknar vi ihop allt detta blir det en rätt stor summa, som man skulle få dra av från kapitalinkomster — samtidigt som man stryker schablonavdraget för inkomster av tjänst. Jag avser inte att vara på något sätt elak, men jag har nog den känslan att när man varit i farten har man tagit till ungefär som i den motion, som vi väl skall avgöra om en stund och där man begär restitution av en skatt som inte finns!

Jag har, herr talman, också att hänvisa till de förändringar som utskottet har föreslagit i fråga om änklings och änkers försäkringsavgifter. Jag vill i det sammanhanget bara upprepa den maning som bevillningsutskottet riktat till försäkringsbolagen, att dessa skulle klagöra situationen för de ensamstående försäkringstagare, som har omvårdnad om barn, så att de fattar att detta avdrag icke är möjligt att göra sedan barnen passerat 16-årsåldern och barnbidragen försvunnit.

Låt mig till sist säga att man har på skilda håll — kanske inte här men i vissa tidningar — gjort ett stort nummer av det riksdagsbeslut som fattades 1954 i samband med uppbördsförordningen, enligt vilket sjukförsäkringsavgiften skulle dras av såsom slutlig skatt. Man har ansträngt sig att visa, att detta skulle medföra en skattehöjning för det kommande året. Det är möjligt att det i något fall kan komma att bli så, men det är rätt underligt att man aldrig har tänkt på att det finns ingen som helst skillnad mellan vad som sker i detta avseende och då det gäller det s. k. kommunalskatteavdraget, där man även

Kommunalskattelagen

drar av den slutliga skatten. Om en kommun höjer skatten med flera kronor ett år får jag ändå inte göra något avdrag förrän i form av slutlig skatt. Detta har inte väckt något som helst uppseende och jag tror inte heller att det beträffande sjukförsäkringsavgifterna kommer att väcka något särskilt uppseende. I det långa loppet berövar man inte folk någon möjlighet som de har nu.

Sedan kan jag lägga till att även på denna punkt hade det kanske funnits en möjlighet att uppnå enighet i utskottet, om inte de borgerliga — åt vilka vi överlämnade att välja mellan tvenne linjer — själva hade röstat ned en tanke som kastades fram från folkpartistiskt håll med ett annat förslag från folkpartihåll. Jag tror således att när man här gör så stort nummer av detta, får nog folkpartiet finna sig i att inte kunna flytta över någon del av detta ansvar på vare sig socialdemokrater, bondeförbundare eller högermän.

Herr talman! Vi befinner oss i det läget, att vi skall försöka få slut på den här debatten så fort som det är möjligt och jag skall inte uppta tiden längre än någon av de föregående talarna. Jag nöjer mig därför med att med anförande av dessa synpunkter yrka bifall till det i bevillningsutskottets hemställan framförda förslaget och förbehåller mig att återkomma på de olika punkterna med särskilda yrkanden.

Herr NILSSON i Svalöv (h) kort genmäle:

Herr talman! Utskottets ärade ordförande ondgjorde sig över att vi från högerhåll gav avdragen för inkomst av kapital företräde framför avdragen för inkomst av tjänst. Ja, herr Adolv Olsson, vi är nog själva inte riktigt belåtna med att vi endast har kunnat ta endera av dessa avdrag, men vi har tvingats sätta ett uppmuntrande av sparandet före ett slumpmässigt avdrag för tjänst. Att så blivit fallet beror på att

den hittills förda ekonomiska politiken lett till att allt vad som göras kan för att få sparandet att hålla jämn takt med investeringarna måste göras.

Jag vill också fråga herr Adolv Olsson: Tror inte herr Adolv Olsson, att det finns småsparare även bland dem, som har inkomst av tjänst och sålunda kommer att få nytta av högerns förslag?

Till sist en sak, som vi diskuterade ganska mycket i bevillningsutskottet och som nu herr Adolv Olsson tog upp här på nytt. Det var avdraget för försäkringspremierna vid 1956 års taxering. Herr Adolv Olsson gjorde den jämförelsen, att om en kommun höjer utdebiteringen, så får vederbörande skattskyldiga göra avdraget först två år i efterhand. Det är riktigt, men, herr Adolv Olsson, om en kommun höjer utdebiteringen exempelvis från 10 till 11 kronor blir det endast cirka 10 procent som man går miste om i avdrag de första åren. Men här går den person, som endast har ett sjukkasseavdrag att göra i sin deklaration vid 1956 års taxering, miste om 100 procent av det avdrag han tidigare haft.

Herr KRISTENSSON i Osby (fp) kort genmäle:

Herr talman! Jag har inte stor anledning att polemisera mot utskottets ärade ordförande, men jag vill gärna konstatera, att han tycks vara överens med mig om att Kungl. Maj:ts lösning inte är god, då man f. n. stänger porten för de sakkunnigas förslag beträffande avdrag för annan fastighet. Både herr Olsson och jag beklagar, att det där inte gått att finna någon väg som utskottet kunnat enas om. Vi ansåg, att sparandet på dessa två områden var så angeläget, att vi inte kunde nöja oss med ett avdrag på 200 kronor för båda dessa ändamål tillsammans.

När det sedan gäller övergångsbestämmelserna säger utskottets ärade ordförande, att dessa verkar på samma

Kommunalskattelagen

sätt som vid en förhöjning av kommunalskatten: avdraget kommer i efter-skott. Men, herr Olsson, här erhåller man inte något avdrag alls för dessa utgifter till den allmänna sjukförsäkringen vid 1956 års taxering. Det är detta som jag menar att riksdagen i dag har tillfälle att justera, likasåväl som riksdagen också har tillfälle att gå med på ett särskilt avdrag för inkomst av annan fastighet.

Herr förste vice talmannen övertog nu ledningen av förhandlingarna.

Herr OLSSON i Gävle (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag kan inte finna att herr Nilson i Svalöv hade någon som helst anledning att polemisera mot mig i fråga om övergångsbestämmelserna, ty det var ju närmast förslaget i högerreservationen som det var tal om såsom en kompromiss, och jag sade tydligt och klart, att folkpartiet får skylla sig självt och kan inte försöka vältra över skulden vare sig på socialdemokrater, bondeförbundare eller högermän.

Sedan kan herr Kristensson naturligtvis säga, att det är ju så och så. Ja, felet kanske är, att man inte var tillräckligt vaken 1954. Man godtog kanske då denna anordning utan att riktigt tänka sig in i saken, men när man sedan ställdes inför den råa verkligheten kom man underfund med att man begått ett misstag.

Vidare kan jag inte, herr Nilsson i Svalöv, låta bli att erinra om ett högern genom sina yrkanden om ett avdrag på 400 kronor för inkomst av kapital och på 400 kronor för inkomst av annan fastighet samt sin begäran om att Kungl. Maj:t till nästa år skall framlägga förslag om ett avdrag på 300 kronor för aktieinkomst, kommer upp till ett sammanlagt avdrag på 1 100 kronor för en familj, samtidigt som man stryker avdraget på 100 kronor för inkomst av tjänst. Och en ränta på 1 100 kronor

avser ju ett rätt stort kapitalbelopp. Högern är alltså här inne på projekt som t. o. m. överstiger högerns stora idé med skattefrihet för de 8 000 kronorna. Men nog får det vara litet mätta, och hur betydelsefullt herr Nilsson i Svalöv än anser det vara med ett avdrag på 1 100 kronor för kapitalägarna, så kan det väl inte vara nödvändigt att även kräva att de, som har inkomst, inte får dra av en hundralapp.

Herr KRISTENSSON i Osby (fp) kort genmäle:

Herr talman! Utskottets ärade ordförande och jag är tydligen överens om att övergångsbestämmelserna inte är bra, eftersom det blir en skatteskärpning för alla som i år betalar avgift till den allmänna sjukförsäkringen. Det är riktigt att det inom utskottet framfördes två olika förslag för att råda bot på detta missförhållande. Det ena förslaget gick ut på att det avdrag, som gjordes i 1955 års deklaration, skulle få upprepas i 1956 års. Men i så fall skulle ju alla som i år för första gången betalar avgift till sjukförsäkringen bli ställda åt sidan. Vi har därför ansett att det är bättre att gå den andra vägen och rätta till det hela genom att införa en regel om schablonavdrag, vilken endast skulle gälla under nästa års taxering och avse innevarande års inkomster.

Då herr Olsson i Gävle och jag tycks vara överens om att något behöver göras i detta avseende, tycker jag att man på alla håll skulle kunna godta den schablonregel som vi föreslagit.

Herr NILSSON i Svalöv (h) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill bara i all korthet rätta ett litet fel, som bevillningsutskottets ordförande råkade begå. Han sade nämligen, att vi från högerhåll hade yrkat på 400 kronor i avdrag för annan fastighet. Med den siffran kom

Kommunalskattelagen

han fram till summan 1 100 kronor. Vi har emellertid bara yrkat 200 kronor i avdrag, så att även om man använder det beräkningssätt, som utskottets ordförande här gjorde, kan man aldrig komma så högt som till 1 100 kronor.

Sedan, herr talman, är det nog riktigt som herr Olsson säger, att vi har velat framlägga ett förslag till Kungl. Maj:t om ett särskilt aktiesparande. Vi begär där en utredning, som vi vet tar lång tid. För dagen begär vi alltså högst 400 kronor som avdrag för inkomst av kapital. Jag vill, herr talman, säga klart ifrån, att i högerens politik ingår att vi försöker *uppmuntra sparandet* inom så breda folklager som möjligt. Får spararna en avkastning på 400 kronor betyder detta endast ett sparkapital på 13- å 14 000 kronor. Det är högerens mål att försöka komma fram till ett sådant sparande för hela vårt folk.

Herr OLSSON i Gävle (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag skall bara säga till herr Kristensson i Osby, att skillnaden ju var den, att det ena projektet från folkpartiet innebar en godtagbar väg medan det andra projektet var ett nytt sådant schablonförslag, varmed vi nu skulle göra ett stort försök men som vi inte har någon större erfarenhet av. Hade folkpartiet gått den godtagbara vägen hade det varit möjligt, att det kunnat inkassera en uppslutning kring sin ståndpunkt i detta fall. Folkpartisterna har emellertid själva valt den andra vägen — det tror jag både höger, bondeförbundet och samtliga socialdemokrater kan omvitna.

Till herr Nilsson i Svalöv vill jag framhålla, att även om man nedprutar någon hundralapp på dessa 1 100 kronor, finns det samtidigt en motion om sänkt förmögenhetsskatt. Nog försöker högeren rusta sig ordentligt när det gäller dess valmän.

Herr CHRISTENSON i Malmö (fp):

Herr talman! Det är med en viss besvikelse som löntagarna i allmänhet tagit del av proposition nr 59 om vissa ändringar i beskattningsreglerna i deklara-tions- och beskattningshänseende. Ett schablonavdrag på 100 kronor utgör med tanke på inflationens verkningar och skatteskalornas struktur inte någon skattesänkning. Det stora flertalet av landets löntagare har redan avdrags-gilla omkostnader för inkomstens förvärvande. På grund av höjda spårvagns- och busstaxor samt ökad användning av mopeder och motorcyklar för färd till och från arbetsplatsen är schablonavdraget av tvivelaktigt värde både ur förenklings- och skattesynpunkt.

Före valet i höstas talade man på ansvarigt regeringshåll om skattesänkning i etapper. Planerna på en verklig framtida skattesänkning för *alla* skattskyldiga är emellertid insvepta i hemlighetsfulla slöjor.

I riksdagen har många hoppats på en mera omfattande förenkling av deklara-tions- och skatteförfarandet än vad 1950 års skattelagssakkunniga presterat. I direktiven för de sakkunniga har utredningsuppdragets huvudsyfte angetts vara att genomföra en teknisk revision av skattelagarna samt att ernå enklare beskattningsregler. Jag trodde att departementschefen som gammal skatteexpert och skicklig författare på skat-tehandböckernas gebit skulle ha föreslagit en betydligt enklare ordning. Inte ens har de upprepade kraven i riksdagen beaktats, då från skilda partiers sida krävts en enklare beskattningsregel i fråga om dagtraktamentena. Man kan knappast påstå att rättvisa och jämlikhet skapats de skattskyldiga emellan, när t. ex. kommunaltjänstemän, personal inom polisväsendet, befattningshavare i samhälleliga företag och institutioner inte behandlas lika med statstjänstemännen när det gäller dagtraktamenten. En anpassning därvidlag skulle också, såsom jag framhållit i

Kommunalskattelagen

min motion, ha inneburit en förenklad procedur i fråga om deklarationsförfarandet.

Bevillningsutskottet går inte närmare in på mina yrkanden om skattefria dagtraktamenten utan hänvisar till sitt betänkande nr 14.

Jag är tacksam för utskottets positiva skrivning angående kommunalskattelagens anvisningar. Vad utskottet sålunda säger sammanfaller med det yrkande som jag gjorde i min motion nr 5 vid 1952 års riksdag, bara med den skillnaden att jag föreslog en direkt ändring av 32 § kommunalskattelagen och därtill hörande anvisningar.

Det finns ett utslag av kammarrätten i fjol, där lokförare vid privatägda järnvägar sattes i ett sämre läge än sina kolleger vid de statliga järnvägarna. Man kan kanske i en del fall peka på att traktamentsättning stundom utgår efter andra grunder för privatanställda än för statstjänstemän. En dylik invändning lär dock ej kunna resas mot de kommunalanställda, då löner och dyrtidstillägg avpassas efter statstjänstemännens. Samma omsorgsfulla prövning torde nog iakttagas, när man vid de kommunala förhandlingsborden gör upp om traktamentsättning och resereglemente som när man gör upp vid de statliga. Jag kan då inte finna någon som helst anledning till att inte lagtexten skulle behandla dem lika. Därigenom skulle man få fram en avsevärd förenkling.

Utskottet understryker med skärpa ordalagen i anvisningarna till § 32 mom. 4 i kommunalskattelagen. *Frågan är vilket värde de dömande myndigheterna tillmäter ett utskottsutlåtande.* Som jag nyss påpekat, följde ju inte kammarrätten de tydliga anvisningarna beträffande beskattningen av lokförarnas traktamenten. Vår nuvarande kommunalskattelag stadgar ju bl. a. i punkt 4 anvisningarna till 32 §: »Avdrag med samma belopp som den anvisade ersättning- en torde i regel böra medgivas i de fall,

då ersättningen ej överstiger vad som av staten i motsvarande fall anvisas. Detta lär exempelvis vara förhållandet beträffande de resekostnadsersättningar, som i allmänhet utbetalas av de enskilda järnvägarna.»

Ja, herr talman, följde nu bara de beslutande och dömande taxeringsmyndigheterna denna anvisning, då funnes inte mycket att tillägga i denna sak. Men så är tyvärr inte förhållandet.

Statsrådet Sträng föll offer för samma missuppfattning som bevillningsutskottet, när vi härom året diskuterade sjukförsäkringslagstiftningen. Han deklarerade: »Det vore högst egendomligt, om man hyser den uppfattningen, att den administrativa dömande myndigheten skulle kunna se bort ifrån vad Kungl. Maj:t och riksdagen uttalat.» Hans kommentar uppmärksammades i Svensk Juristtidning av professor Rodhe, och det verkar, som om denne inte skulle dela statsrådets uppfattning, ja, som om praktiskt taget hela vår domarkår skulle ha en annan inställning. De dömande myndigheterna följer ju huvudsakligen endast gällande lagar och förordningar, ej lösa uttalanden i ett utskottsbetänkande. Endast en av våra domare har deklarerat en avvikande inställning — regeringsrådet Klackenbergs i ett minoritetsvotum 1953, där han hävdar, att man bör fästa stor vikt vid »de uttalanden rörande skatteförfattningarnas syfte och rätta innebörd, som gjorts vid riksdagsbehandlingen i propositioner och utskottsutlåtanden». Regeringsrådet Klackenbergs tycks emellertid vara en ropandes röst i öknen. Inte ens då han uttalade sina synpunkter fann han regeringsrättens gehör. Och det är ju regeringsrätten som skall handhava skattelagstiftningen. Menar utskottet något med sina ord i sitt betänkande i år, att det är önskvärt, att taxeringsmyndigheterna i större utsträckning iakttar bestämmelserna i anvisningarna till kommunalskattelagen, ja, då måste de ändra ordalydelsen.

Kommunalskattelagen

Riksskattenämndens åliggande är att verka för jämnhet och rättvisa vid taxeringen, upprepar utskottet i årets betänkande. Det förefaller mig som om det gått ganska dåligt för riksskattenämnden att infria riksdagens förväntningar. Svenska ångpanneföreningarnas centralorganisation hade genom avtal överenskommit, att föreningens medlemmar till sina anställda skall utbetala traktementsersättningar efter i stort sett statliga normer. Man begärde därför hos riksskattenämnden, att dessa traktement skulle beskattas på samma sätt som de statliga. Riksskattenämnden inhämtade yttranden från taxeringsintendenterna i Stockholm och Malmöhus län. Dessa visade, att föreningens traktementsförmåner på någon punkt var en smula förmånligare än de statliga. Riksskattenämnden beslöt därför, att frågan inte skulle föranleda någon åtgärd men att man skulle ta upp saken till förnyad prövning, om föreningens traktement gjordes exakt likadana som de statliga.

Till sist vill jag fråga, herr talman: Skall verkligen riksdagens ledamöter behöva börja skriva motioner på nytt i dagtraktamentsfrågan och begära utredningar omedelbart efter det att en utredning avslutats, som syftade till att förenkla vårt skattesystem och som även borde sysslat med förenkling av dagtraktamentenas beskattning?

Herr **BRANDT** (s):

Herr talman! Jag tror att det förtjänar understrykas ytterligare, att huvudsyftet med förslaget är att åstadkomma en förenkling för de skattskyldiga och för beskattningsmyndigheterna, att man skall få större överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt, och att detta är ett försök, som skall ligga till grund för en definitiv källskatt — även om det är långt dit. Övriga verkningar av förslaget kan vi väl betrakta närmast som biprodukter. Även om förslaget inte får omedelbart revolutio-

nerande verkningar är det väl på lång sikt en vinst för många och en omedelbar vinst, lika mycket värd som en tioprocentig sänkning av den direkta skatten.

Beskattningen har efter hand kommit att tyngas av en vidlyftig och synnerligen invecklad detaljgranskning. Taxeringsorganen betungas med detaljfrågor av relativt ringa ekonomisk betydelse för såväl den enskilde som det allmänna. Det är ett gammalt och stort intresse, att taxeringsorganen befrias från dessa uppgifter, så att de kan ägna sig åt mera väsentliga ting.

I vår skattelagstiftning har vi ju en strävan efter likformighet och rättvisa i beskattningen. Men det är stor skillnad mellan löntagare och övriga inkomsttagare, främst företagare, beträffande likformigheten och rättvisan. För löntagarna finns ett väl uppbyggt kontrollsystem, och för dem gäller också restriktivare avdragsgrunder än för andra. Det ligger i sakens natur, som en remissinstans har anfört, att företagare i jämförelse med löntagare har lättare att undgå beskattning av hela den verkliga inkomsten. Ju högre beskattningen blir och ju större progressiviteten är, desto större blir också denna orättvisa, inte bara mellan stora inkomsttagare och små utan också mellan stora inkomsttagare, av vilka den ene på grund av dessa omständigheter kan undandra sig skatt för tusentals kronor, medan den andre med samma inkomst får skatta för hela sin inkomst.

Att detta är ett faktum kan man se i betänkandet om effektivare taxering. Jag vill rekommendera kammarens ärade ledamöter att studera detta. Där finner man bl. a. ett exempel på en person som har underlåtit att deklarerera en inkomst på 370 000 kronor på fyra år eller ca 92 000 kronor om året och en förmögenhet å 100 000 kronor första året, vilket belopp steg till 177 000 kronor det fjärde året. En annan har undandragit stat och kommun

Kommunalskattelagen

skatt å en inkomst på 450 000 kronor på sex år. Det kan inte vara någon mening i att taxeringsmyndigheterna siter och plitar med avdragsäskanden på mellan 50 och 100 kronor för en fattig löntagare, när en avvikelse från deklarationen för de stora inkomsttagarnas del oftast rör sig om tiotusentals kronor. Jag ser därför i detta förslag den största vinsten däri, att man lägger grunden till ett system, som så småningom kan frigöra arbetskraft hos beskattningsmyndigheterna, så att en effektivare beskattning kan ske av dem som nu av en eller annan anledning undandrar sig beskattning, och detta ofta med ganska stora belopp.

Här finns säkerligen pengar att hämta för en generell skattesänkning. Det beräknas att på detta sätt mellan en och fyra miljarder kronor per år undandrages beskattning. Jag tror att den senare siffran kommer sanningen närmast. Detta motsvarar kanske bortåt en miljard kronor i ökade skatteintäkter, om man fick en hundraprocentigt effektiv beskattning, vilket väl dock ingen tror på.

Vårt skattesystem bygger på likformighet och rättvisa, såsom jag sade, och detta har varit anledningen till dessa detaljgranskningar. Men, herr Nilsson i Svalöv, om vi skall införa schablontaxering, är det uppenbart att det måste gå ut över denna millimeter-rättvisa. Vi kan inte ha bådadera, och det tror jag varje medborgare i detta land, som har satt sig något in i dessa saker, är fullt medveten om. Kostnaderna för granskningen medför att man måste åsidosätta något av sitt krav på millimeter-rättvisa. Det finns, tror jag, som riksskattenämnden framhöll, anledning att göra långtgående uppoffringar, om bara påtagliga resultat i form av förenkling av deklara-tions- och taxeringsförfarandet kan vinnas. Jag menar, att detta sker genom det föreliggande förslaget.

Beträffande schablonavdraget på 100

kronor för inkomst av tjänst beräknas drygt 600 000 skattskyldiga bli fria från avdragsprövning. Även däröver blir det ett visst mått av förenkling genom utjämningen till närmast jämna hundratalet kronor. Detta blir också av betydelse ur uppbördssynpunkt. Som biprodukt får man en skattelättnad på 35 miljoner kronor i fråga om den statliga skatten och 31 miljoner kronor på kommunalskatten.

Högern och folkpartiet erbjuder de i propositionen föreslagna beloppen överlag. Högern vill klara detta problem — såsom här diskuterats tidigare — med sitt avslagsyrkande beträffande schablonavdraget för inkomst av tjänst. Folkpartiet har inte några sådana betänkligheter att minska statens inkomster. Av någon utgrundlig anledning finner detta parti ständigt att det finns möjligheter att klara det och det förslaget inom budgetens ram.

Beträffande schablonavdraget för viss inkomst av kapital tillstyrker utskottet propositionens förslag om 100 kronor för ensamstående och 200 kronor för makar. Folkpartiet föreslår 200 respektive 300 kronor och högern 200 respektive 400 kronor. Därjämte vill högern, som herr Adolv Olsson så kraftigt poängterade, också införa avdrag för avkastning av aktier och andelar i ekonomiska föreningar upp till 150 respektive 300 kronor. Jag vill gärna stryka under vad herr Adolv Olsson sagt, att det ju inte kan vara rimligt att på detta sätt utvidga avdraget för kapitalavkastningen och samtidigt yrka avslag på detta 100-kronorsavdrag på inkomst av tjänst.

Propositionens förslag innebär nog det bästa som hittills föreslagits i denna sak. Det betyder ju skattefrihet för inkomst av kapital på upp till ca 7 000 kronor. Det beräknas finnas omkring 470 000 sådana inkomster upp till 100 kronor och 223 000 med mellan 100 och 200 kronor. För övervägande delen av skattskyldiga med små inkomster av

Kommunalskattelagen

kapital kommer dessa inkomster säkerligen icke med i den preliminära skatten utan inkomsttagarna får en restskatt på dessa små inkomstbelopp. Det kommer de emellertid att slippa ifrån med föreliggande förslag. Det är alltså ett steg mot en mera definitiv preliminär skatt. Därtill kommer detta att få en sparfrämjande effekt, som jag dock inte tror att vi skall överdriva.

Det är klart att vi skulle få en ännu större effekt av förenklingen om beloppen blev större men effekten reduceras av den omständigheten, att en stor del av de skattskyldiga med kapitalinkomster till dessa högre belopp vanligtvis också har sådana inkomstförhållanden i övrigt, att ett undantagande av deras kapitalinkomster inte i nämnvärd grad skulle medföra någon bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt än propositionsförslaget gör. Man skulle ändå få sitta och granska deklarationerna. Därtill kommer att skattebortfallet skulle bli mycket större. Avdragsbelopp på 300 kronor beräknas nämligen medföra bortfall av 34 miljoner i statsskatt och 25 miljoner i kommunalskatt mot propositionens 16 respektive 12 miljoner. Detta är väl ändå något som man måste ta med i beräkningen.

Herr talman! Jag skall fatta mig kort i fortsättningen, men jag vill beröra en sak till. Såväl högern som folkpartiet tillstyrker de sakkunnigas förslag om att även ägare av en- och tvåfamiljsfastigheter skall erhålla ett schablonavdrag av 200 kronor. Detta har propositionen och utskottet avstyrkt. Anledningen till detta är, att skatt å fastighet ju uttages som kommunal garantiskatt. Den kommer man inte ifrån genom ett sådant schablonavdrag. Ett sådant avdrag bleve därför av synnerligen begränsat värde ur förenklingssynpunkt så länge den nuvarande fastighetsskatten kvarstår. Men förenklingen skulle ju här vara det primära.

Flera remissinstanser avstyrker de sakkunnigas förslag i denna del. Överståthållarämbetet framhåller exempelvis, att en provtaxering har visat att förslaget skulle medföra ett ökat taxeringsarbete i stället för minskat. Därtill kan det medföra en större strävan hos skattskyldiga att av skatteskäl göra förmögenhetsförfoganden, som eljest inte skett, med risk att deklaramaterialet ökar och taxeringsförfarandet kompliceras. Vidare säger överståthållarämbetet att detta kan få återverkningar på gåvobeskattningen. Det finns alltså starka skäl för avslag.

Jag vill även säga ett par ord om försäkringsavdraget. Man föreslår ett schablonavdrag på 150 kronor för ensamstående och 300 kronor för makar, samt höjning av maximivdraget till 300 respektive 600 kronor. Här följer utskottsmajoriteten propositionen, liksom folkpartiet, medan högern yrkar på att maximivdraget skall höjas till 400 respektive 800 kronor. Det vore naturligtvis mest rationellt att slopa dessa avdrag, men detta vore en orättvisa mot de försäkrade, som när de tagit försäkringar just räknat med att de skulle få detta avdrag. I medeltal har 76 procent av de skattskyldiga yrkat avdrag med i medeltal 135 kronor. I den summan har legat avgifter till sjukkassorna. Försäkringsbolagen önskar inte för höga schablonavdrag. De bör, säger bolagen, ligga inom gränsen för de obligatoriska avgifterna och inte överstiga dem. Gör de det senare, tar man bort människornas intresse för att ta frivilliga försäkringar. Schablonavdragen bör därför sättas nätt och jämnt så höga som de obligatoriska avgifterna.

Ur förenklingssynpunkt är det naturligtvis angeläget med höga avdrag, och ur den synpunkten föreslås 150 respektive 300 kronor, som täcker de obligatoriska avgifterna. För frivillig försäkring beräknas det bli plats för 75 respektive 200 kronor över de obliga-

Kommunalskattelagen

toriska avgifterna. Det är otillräckligt, varför maximibeloppen höjs till 300 respektive 600 kronor. Härigenom bibehålles nuvarande utrymme i stort sett. Detta propositionens förslag tillgodoser behovet av förenkling och på samma gång de försäkringsfrämjande synpunkterna.

Denna reform kommer att kosta 114 miljoner kronor beträffande den statliga skatten och 99 miljoner beträffande den kommunala skatten. Jag vill understrika vad jag sade i början, nämligen att värdet av reformen ligger i förenklingen. Det är ett steg mot bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt. Jag hoppas att det genom denna förenkling blir krafter över för att effektivisera taxeringen, och som biprodukt vinnes en skattelättnad för främst de lägsta inkomsttagarna. Det är alltså ett steg i rätt riktning.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet **SKÖLD**:

Herr talman! Den proposition som nu föreligger till avgörande här i riksdagen är ett nytt led i försöken att skapa förenklade skatteregler och därmed medverka till en effektivare taxering. Jag kan bara uttala min tillfredsställelse över att dessa tankar fått en så bred anslutning i riksdagen. Det är ju egentligen endast högern som i sin motivering gått emot dem, men i sak biträder även högern praktiskt taget samtliga förslag.

Låt oss emellertid här hålla fast vid en sak, nämligen att detta förslag har sin tyngdpunkt i förenklingssträvandena. Det är förenklingssynpunkten som måste vara det grundläggande. Den skattesänkning som följer på vissa punkter får, som herr Kristensson i Osby framhöll, mera betraktas som en bisak, och den eventuella sparfrämjande effekt, som kan föranledas av botenavdraget för kapitalinkomst och de höjda försäkringsavdragen, får likaledes betraktas som en bieffekt av det

hela. Betraktar vi det på ett annat sätt kommer det att skapas onödiga skattebortfall, och vi åstadkommer orättvisa de olika skattskyldiga emellan.

Det är ganska underligt att högern för sin del kan gå med på förslaget om avrundning av slutsiffrorna. Jag förstår att argumentet är att den skattelättnad som följer därav kommer alla till godo. Men det förvånar mig ändå, ty när det gäller bottenavdraget för utgifter vid förvärvande av inkomst av tjänst säger högern nej. Varför? Jo, sannolikt därför att detta avdrag bara kommer en viss kategori till godo. Det gäller där endast 100 kronor plus avrundning, och det lär skapa väldiga tröskelproblem. Men när det gäller kapitalinkomst och inkomst av annan fastighet går högern på ett förslag, som innebär att en familj skulle kunna få sammanlagt 600 kronor i avdrag. Den kategorien ger man med rund hand, men man är rädd att den andra kategorien skall få en skattelättnad. Man säger sig ta denna orättvisa med öppna ögon för att främja sparandet, men då kommer man väl i alla fall in på orättvisor i hög grad, herr Nilsson i Svalöv.

Avdraget vid taxering av inkomst av tjänst skulle medföra, att bortemot 700 000 deklarerar icke skulle behöva granskas på denna punkt. Propositionens förslag i fråga om avdrag beträffande kapitalinkomst skulle likaledes medföra att bortemot 700 000 deklarerar icke skulle behöva granskas på denna punkt. Förslagen är alltså likvärdiga. Om jag höjde avdraget vid inkomst av tjänst med 100 kronor skulle jag få bort ytterligare 250 000 deklarerar, men om jag höjde avdraget vid kapitalinkomst med 100 kronor skulle jag bara få bort 130 000. Det är otvivelaktigt ur förenklingssynpunkt mera motiverat att höja avdraget vid inkomst av tjänst än avdraget vid inkomst av kapital.

Reservanterna föreslår ett avdrag beträffande inkomst av annan fastighet.

Kommunalskattelagen

Ett sådant avdrag har icke tagits med i propositionen av den enkla anledningen, att det så länge fastighetsskatten existerar icke kan medföra någon förenkling utan i stället kommer att medföra ett ökat besvär. I och för sig kan man säga att även de som innehar annan fastighet borde få någon skattelättnad, men om man tar upp frågan i detta sammanhang kommer man ut på djupt vatten, eftersom en sådan åtgärd icke kan motiveras med hänsyn till förenklingen. Den skall då motiveras enbart med utgångspunkt från rättvisan, men i så fall kan givetvis en hel del andra inkomsttagare fråga: Varför får inte vi vara med? Varför får inte innehavare av jordbruksfastighet vara med, varför får inte rörelseidkare som använder sin fastighet i rörelsen vara med? Jag tar dessa exempel endast för att visa att man, så snart man släpper förenklingslinjen, kommer ut på ett gungfly. Det är därför högerståndpunkten i denna fråga är så svagt grundad liksom också folkpartiets förslag om avdrag beträffande inkomst av annan fastighet.

Från båda oppositionspartiernas sida har det föreslagits en övergångsbestämmelse om avdrag för avgifter till frivillig sjukförsäkring. Om man inte medger ett extra sådant avdrag år 1956 skapar man en skattehöjning, säger reservanterna. Ja, det kan väl vara formellt rätt. Det är ju så, att de sista avgifterna till frivillig sjukförsäkring i stort sett betalades år 1954 och fick avdragas vid 1955 års taxering. I stället kommer nu obligatoriska avgifter för sjukförsäkringen, vilkas tas ut i källskatten, fram på den slutskattesedel som utdelas i slutet av 1956, och får avdragas vid deklarationen år 1957. Även dessa avgifter får alltså avdragas, men de får avdragas i samma ordning som andra avdragsgilla ting, till vilka hänsyn har tagits vid beräkningen av källskatten. I det långa loppet kan den

skattskyldige icke göra någon förlust på detta.

Men det är väl uppenbart för alla, att de övergångsbestämmelser som föreslås i reservationerna — jag behöver bara be kammarens ledamöter att läsa reservanternas förslag på denna punkt — skulle leda till ett nytt krångel både för taxeringsmyndigheter och för deklareranter. Det gäller visserligen bara för ett år, men det är i alla fall ett krångel som, åtminstone efter vad jag vid ett flyktigt begrundande av detta problem kan säga, taxeringsmyndigheter och deklareranter icke skulle få så lätt att komma över. Är det någon mening att göra en sådan sak? Reservationernas förslag rör ett beslut som riksdagen fattade i fjol, det är ingenting som hänger samman med den föreliggande propositionen. Det är ett försök från reservanternas sida att nu ändra en sak, som vi i fjol alla var med om att besluta.

Men låt mig säga ytterligare en sak till folkpartiet, som säger att man skall försöka undvika en skattehöjning. Hur stor kan denna formella skattehöjning beräknas bli? Den kan beräknas till 18 miljoner kronor för statens del och 15 miljoner kronor för kommunernas del. Och så kommer folkpartiet och föreslår ett avdrag, som skulle ge ett skattebortfall med 50 miljoner kronor för statens del och 42 miljoner kronor för kommunernas del! Jag vet inte om det i dag har talats så mycket om vad denna reform betyder för kommunerna, men oppositionens tidningar har ju överflödat av anmärkningar sådana som denna, att det inte blir någon skatteleddring i kommunerna, utan att resultatet bara blir att man får en mindre beskattningsbar inkomst och att som en följd därav utdebiteringen stiger. Det är nu inte riktigt, ty vad som sker är ju att skattetrycket förskjutes ifrån mindre inkomsttagare till högre, liksom om man hade höjt ortsavdraget, men den saken skall jag inte gå in på. Men

Kommunalskattelagen

hur kan folkpartiet då med berått mod vilja beröva kommunerna ytterligare 42 miljoner kronor på så lösa grunder som skulle ske enligt dess förslag?

Därför skulle jag för min del vilja slå fast, liksom herr Brandt gjorde, att den kungl. propositionen och det föreliggande utskottsförslaget företer en bättre avvägning mellan förenklings-synpunkten, rättvisesynpunkten och synpunkten av befrämjande av sparatet än reservationerna gör.

Under detta anförande återtog herr talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Herr KRISTENSSON i Osby (fp) kort genmäle:

Herr talman! Finansministern säger att vårt förslag beträffande avdrag för annan fastighet inte innebär någon förenkling. Men det är ju så, herr finansminister, att de sakkunniga har en tabell som visar att det här gäller 196 000 skattskyldiga. Det sägs här att det antalet är för litet för att motivera ett genomförande av förslaget, men antalet skattskyldiga i denna kategori kommer att öka genom den schablon-taxering för en- och tvåfamiljsvillor som börjar att tillämpas i år.

Jag förstår att den omständigheten, att man tills vidare bibehåller fastighetsskatten, kan i viss mån åberopas för regeringens ställningstagande till de sakkunnigas förslag i detta hänseende, men ett genomförande av detta förslag skulle ändå medföra en förenkling beträffande den statliga skatten, och detta skulle, herr finansminister, bidra till att källskatten skulle komma i bättre överensstämmelse med den slutliga skatten. Vi har på denna punkt i stort sett byggt på de sakkunnigas förslag, som finansministern inte har tagit upp.

Så vill jag säga några ord om övergångsbestämmelserna. Jag tror att de är viktiga och värda att diskuteras. Fi-

nansministern säger att vi på den punkten föreslår ett nytt schablonavdrag, som skulle medföra krångel. Jag tror inte, herr finansminister, att det uppstår några avsevärda svårigheter i det hänseendet.

Finansministern talar också om skattebortfallet i detta sammanhang. Men, herr finansminister, det schablonavdrag som vi till nästa år vill införa på detta område motsvarar ju närmast vad man kommer till, om man ovanpå de nuvarande avdragen lägger skillnaden mellan de avdrag som nu är tillåtna och de avdrag som sedan blir de högsta tillåtna. Men i varje fall, herr finansminister, är det ju så, att om man låter detta träda i kraft vid 1956 års taxering, blir skattebortfallet för staten endast en tredjedel av de summor som finansministern nämnde beträffande budgetåret 1955/56. Jag tror på goda grunder, herr finansminister, att det vore klokt att vidta en justering då det gäller övergångsbestämmelserna, ty det är klart att detta ändå verkar som en skatteskärpning för det svenska folket.

Herr NILSSON i Svalöv (h) kort genmäle:

Herr talman! Finansministern betonade med skärpa att det huvudsakligaste i föreliggande proposition, enligt hans uppfattning, var förenklingsåtgärderna i deklara-tions- och taxeringsarbetet och att sedan den eventuella skattesänkningen och den sparfrämjande verkan, som vissa förslag får, är en ren biprodukt. I mitt inledningsanförande betonade jag att högern, i motsats till finansministern, anser att det viktigaste i denna proposition är den sparfrämjande verkan, som vissa förslag här kan få. Förenklingen däremot är vi mycket tvivlande inför. Ungefär hälften av remissinstanserna ställer sig också mycket tveksamma till huruvida förslaget blir en förenkling eller ej. Länsstyrelsen i Uppsala säger exempelvis,

Kommunalskattelagen

att »av erfarenheter från det praktiska taxeringsarbetet framgår att avdrag för omkostnad i förvärvskällan tjänst intill sammanlagt 100 kronor icke i någon nämnvärd grad sysselsätter taxeringsnämnderna». Det är också min erfarenhet att det ligger till på detta sätt.

Riksskattenämnden är också mycket kritisk och säger att även om förslaget går igenom måste anteckningar och detaljgranskning ske för att man skall se om avdragen är under eller över 100 kronor. Kammarrätten betonar precis detsamma och säger, »att avrundningen uppåt kan få den psykologiskt olämpliga effekten att de skattskyldiga försöker komma över den närmast högre 100-kronorströskeln. I fråga om deklARATIONERNA erbjuder förslaget icke några förenklingar».

Herr talman! Jag måste erkänna att jag har tagit starkt intryck av vad riksskattenämnden, kammarrätten och många länsstyrelser framfört i denna sak rörande förenklingsarbetet.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet SKÖLD:

Herr talman! Till herr Nilsson i Svalöv skulle jag bara vilja säga att han såsom en praktisk människa och väl förtrogen med skattelagar och taxeringsarbete bör ta mer hänsyn till sin egen erfarenhet än till vad vissa myndigheter har sagt, ty för vanligt sunt förstånd är det självklart att det vinnes mycket med att detta granskningsarbete kommer bort.

Till herr Kristensson i Osby vill jag säga, att det inte kan vara riktigt att ett avdrag på 200 kronor på inkomst av annan fastighet kan innebära någon förenkling för den statliga beskattningen. Man skall nämligen komma ihåg följande. Man kommer fram till en siffra i deklarationen, här tillkommer ett nytt avdrag, och så får man en summa. Men sedan skall man till kommunalbeskattningen ange den första summan med avdrag av garantiskattebelöp-

pet. Det måtte väl ändå vara uppenbart för var och en, att detta medför en förtyngning och ett försvärande av det nuvarande systemet, och följaktligen kan det icke vara någon förenkling.

Sedan tycker jag nog att det är rätt likgiltigt om herr Kristensson påvisar att skattebortfallet för denna övergångsbestämmelse tar bara en tredjedel på nästa budgetår. Det kan ju ändå inte bestridas att skattebortfallet genom det föreslagna avdraget är tre gånger så stort som den formella skattehöjning, som kan inträda.

Herr KRISTENSSON i Osby (fp) kort genmäle:

Herr talman! Finansministern och jag är fullt överens om att huvudsyftet med dessa åtgärder bör vara en förenkling. Vi har olika mening om förenklingen beträffande avdraget för annan fastighet. De sakkunniga har betraktat sitt förslag som en förenkling. Men, herr finansminister, vid sidan av dessa förenklingssynpunkter kan det ändå vara befogat att vissa andra synpunkter tränger fram. Har inte finansministern någon förståelse för att sparande i bostad är ett sparande från de många småspararna i detta land med egna villor, vilka ur skattesynpunkt bör behandlas ungefär på samma sätt som de som spar i kapital. Om inte detta sker, kan det för övrigt lätt hända att folk inte vill amortera på sina bostadslån utan finner det fördelaktigare att sätta in pengarna i bank.

När det sedan gäller övergångsbestämmelserna måste jag säga, herr finansminister, att jag betraktar dessa som oerhört väsentliga. Jag tror att det bör vara angeläget för riksdagen att där vidtaga en justering så att denna skattesärpning för år 1955 inte äger rum.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet SKÖLD:

Herr talman! Jag vill bara säga att

Kommunalskattelagen

jag tycker visst att många slags skattskyldiga borde få lättnad, och jag ställer inte alls innehavarna av bostadsfastigheter i en klass för sig. Jag understryker att denna sparform, att spara pengar i bostadsfastigheter, icke är den enda sparform som icke kommer med här, och då måste man ju ha en alldeles särskild motivering för att man skall ta med denna sparform, när det icke gäller förenkling.

Herr VIGELSBO (bf):

Herr talman! Jag vill efter denna långa debatt endast ha sagt, att vi på vårt håll kunde gå med på detta förslag endast därför att finansministern strök den punkt i förslaget till schablonavdrag som högern och folkpartiet här har tagit upp, nämligen beträffande annan fastighet. Vi anser att det skulle ha varit en upprörande orättvisa om man medgivit schablonavdrag för annan fastighet men inte för t. ex. jordbruk, småindustri och hantverk. Vi kunde på vårt håll inte vara med om att ställa dessa näringar helt och hållet utanför schablonregeln, men då den punkten i det ursprungliga utredningsförslaget kom bort kunde vi biträda det.

Det har sagts här att det är likgiltigt om en person har pengar på banken eller placerar pengarna i ett eget hem; det är också en form av sparande. Jag vill dock understryka, att det är lika riktigt att påstå, att även pengar som placerats i ett jordbruk, ett hantverksföretag eller en småindustri är en form av sparande, och jag frågar mig varför inte också detta skulle räknas med.

Om man finner att den schablonregel som nu föreslås leder till åsyftad förenkling av taxeringsarbetet och man anser det önskvärt att fortsätta på den inslagna vägen och låta regeln omfatta även annan fastighet, bör man för rättvisans skull ta med de andra grupper jag har uppräknat. Men även i reservationerna till utskottsbetänkandet har de grupperna glömts.

Sedan kan man inte komma ifrån att vi även med det i jämförelse med utredningens betänkande begränsade förslag som nu föreligger får ett kommunalt inkomstbortfall på 99 miljoner kronor. Det gör 40 öre per bevillningskrona, vilket motsvarar drygt tre procent av den kommunala utdebiteringen. Vi anser att man måste försvara kommunerna i det fallet och hänvisar till en hel del av de remissyttranden som är bifogade propositionen. Det framgår av yttrandena att det här bara gäller ett försök, och när det måste betraktas såsom ett försök vill vi inte vara med om att offra mer än som är absolut nödvändigt. Följaktligen måste vi se till att det här experimentet inte blir för dyrt för kommunerna. Vi vill i första hand se vart det leder, och om finansministern finner sig föranlåten att på grundval av vunna resultat fortsätta på den inslagna vägen, vill jag uttala den förhoppningen, att staten om möjligt tar större ansvar för det inkomstbortfall som kommer att inträffa.

Jag vill också beröra en annan sak i propositionen. Det står i ett departementschefsytttrande, att om inte kommunerna önskar höja utdebiteringen för att hålla sig skadeslösa för det inträffade inkomstbortfallet, så kan skatteregleringsfonderna tas i anspråk för ändamålet. Skatteregleringsfonderna uppgår för närvarande till ett sammanlagt belopp av 1 065 miljoner kronor, såsom det anförs i departementschefens yttrande. Jag blev något förvånad när jag läste detta, ty jag har ju haft den uppfattningen, att skatteregleringsfonderna var avsedda för helt andra uppgifter än att betala utgifter som betingas av riksdagsbeslut. Det måste väcka en viss betänksamhet hos kommunalmännen att man åberopar en möjlighet att tillgripa dessa skatteregleringsfonder för att utjämna verkningarna av åtgärder som vidtagits på grund av riksdagsbeslut.

Med vad jag här har sagt ber jag,

Kommunalskattelagen

herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr NILSSON i Svalöv (h):

Herr talman! Herr Vigelsbo beklagade sig över att högerförslaget rörande ett avdrag för annan fastighet inte kom att omfatta även jordbruksfastighet. Ja, vi är klart medvetna om att avdraget i föreliggande form ej kommer jordbruket till godo, men, herr Vigelsbo, vi måste också ha klart för oss att det råder en stor skillnad mellan hur inkomsten beräknas av en jordbruksfastighet och av ett eget hem. Inom jordbruket äger vederbörande jordbrukare rätt att få avdrag för alla kostnader i form av reparationer, underhåll och avskrivning som han har på sin bostad, men någon motsvarande rätt har icke den som äger en egna-hemsvilla. Jag vill också i detta sammanhang betona, att jordbrukarna redan har en form av schablonavdrag — jag syftar på det s. k. förvärsavdraget för hustru till en jordbrukare.

Vidare vill jag påpeka, att herr Vigelsbo är med på att genomföra en reform som ger löntagarna 35 miljoner men icke vill vara med på att genomföra en reform som ger villaägarna omkring 10 miljoner. Från vårt håll anser vi, att egna-hembygandet bör främjas. Framför allt är det ett livsintresse för landsbygdens vidkommande, att vi får egna hem på landsbygden. En levande landsbygd fordrar detta, och det är bl. a. från dessa utgångspunkter som vi lagt fram vårt förslag. Herr Vigelsbo torde ömma mera för löntagarna än för egna-hemsägarna.

Så till sist: de flesta jordbrukare kommer att få ett avdrag för inkomst av kapital eftersom det största flertalet jordbrukare har insatser i ekonomiska föreningar eller ett litet rörelsekapital på sparbanken som lämnar avkastning. Här får de sina avdrag på inkomst av sparmedel.

Överläggningen var härmed slutad. Paragrafen godkändes.

33 § föredrogs; och yttrade därvid:

Herr NILSSON i Svalöv (h):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation nr I) av herr Velander och mig.

Herr OLSSON i Gävle (s):

Herr talman! Jag hemställer om bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning framställde herr talmannen propositioner dels på godkännande av Kungl. Maj:ts av utskottet tillstyrkta förslag till paragrafens avfattning dels ock på bifall till det förslag om bibehållande av paragrafens nuvarande lydelse, som framlagts i den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herr Nilsson i Svalöv begärde emellertid votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren godkänner 33 § i det av bevillningsutskottet förordade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren beträffande denna paragraf bifallit den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom upprensning. Därvid befanns, att flertalet av kammarens ledamöter röstat för ja-propositionen, vadan kammaren god-

Kommunalskattelagen

känt utskottets förslag till paragrafens lydelse.

35 §

Godkändes.

39 §

Sedan paragrafen föredragits, anförde:

Herr NILSSON i Svalöv (h):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation nr I) av herr Velander och mig.

Herr KRISTENSSON i Osby (fp):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation nr II) av herr Spetz m. fl.

Herr OLSSON i Gävle (s):

Herr talman! Jag hemställer om bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed slutad. Herr talmannen framställde propositioner på 1:o) godkännande av Kungl. Maj:ts av utskottet tillstyrkta förslag till paragrafens lydelse; 2:o) godkännande av paragrafen i den lydelse, som föreslagits i den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen; samt 3:o) antagande av det förslag, som innefattades i den av herr Spetz m. fl. avgivna reservationen; och fann herr talmannen den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herrar Nilsson i Svalöv och Kristensson i Osby begärde emellertid votering, i anledning varav herr talmannen för bestämmande av kontraposition i huvudvoteringen upptog de båda återstående propositionerna, av vilka herr talmannen nu fann den med 3:o) betecknade hava flertalets mening för sig. I fråga om kontrapositionen begärde herr Nilsson i Svalöv votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående 39 § i föreliggande förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen antager det förslag, som innefattas i den av herr Spetz m. fl. angivna reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit det förslag till lydelse av nämnda lagrum, som framlagts i den reservation, som avgivits av herrar Velander och Nilsson i Svalöv.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom upprensning. Då herr talmannen fann tvekan råda angående omröstningens resultat, företogs votering medelst omröstningsapparat. Därvid avgavos 60 ja och 88 nej, varjämte 29 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta. Kammaren hade alltså till kontraposition i huvudvoteringen antagit den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen. I enlighet härmed blev nu efter given varsel följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den, som vill, att kammaren godkänner 39 § i det av bevillningsutskottet förordade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren godkänt berörda paragraf i den lydelse, som föreslagits i den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter härefter

Kommunalskattelagen

ånyo intagit sina platser och voteringspropositionen ännu en gång upplästs, verkställdes omröstning genom upprensning. Herr talmannen tillkännagav, att han funne flertalet av kammarens ledamöter hava röstat för ja-propositionen. Herr Nilsson i Svalöv begärde emellertid rösträkning, vadan votering medelst omröstningsapparat anställdes. Därvid avgåvos 114 ja och 53 nej, varjämte 10 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Kammaren hade alltså godkänt 39 § i utskottets förslag.

46 § 2 mom. föredrogs; och yttrade därvid:

Herr NILSSON i Svalöv (h):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation nr I).

Herr OLSSON i Gävle (s):

Herr talman! Jag hemställer om bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning framställde herr talmannen propositioner dels på godkännande av Kungl. Maj:ts av utskottet tillstyrkta förslag till momentets avfattning dels ock på godkännande av det förslag därtill, som framlagts i den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herr Nilsson i Svalöv begärde emellertid votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren godkänner 46 § 2 mom. i föreliggande förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren godkänt

berörda moment i den lydelse som föreslagits i den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom upprensning. Därvid befanns, att flertalet av kammarens ledamöter röstat för ja-propositionen, vadan kammaren godkänt utskottets förslag till lagrummets lydelse.

50, 51 §§ samt anvisningarna till 62 § Godkändes.

I fråga om de framlagda förslagen till ändring av 24 § anförde:

Herr NILSSON i Svalöv (h):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservationen nr I).

Herr OLSSON i Gävle (s):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr KRISTENSSON i Osby (fp):

Herr talman! Jag hemställer om bifall till reservationen nr II) av herr Spetz m. fl.

Överläggningen var härmed slutad. Herr talmannen framställde propositioner på 1:o bifall till utskottets förslag om avslag å förslagen till ändringar i paragrafens lydelse; 2:o) godkännande av paragrafen i den lydelse, som föreslagits i den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen; samt 3:o) godkännande av den lydelse av paragrafen, som föreslagits i reservationen av herr Spetz m. fl.; och fann herr talmannen den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herr Kristensson i Osby begärde emellertid votering, i anledning varav herr talmannen för bestämmande av kontraposition i huvudvoteringen upptog de båda återstående propositionerna, av vilka herr talmannen nu

Kommunalskattelagen

fann den med 2:o) betecknade hava flertalets mening för sig. Jämväl i fråga om kontrapositionen begärde herr Kristensson i Osby votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående det reservationsvis framlagda förslaget om ändring av 24 § kommunalskattelagen antager det förslag, som innefattas i den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv angivna reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit det förslag till lydelse av nämnda paragraf, som framlagts i den reservation, som avgivits av herr Spetz m. fl.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom upprensning. Herr talmannen tillkännagav, att han funne flertalet av kammarens ledamöter hava röstat för ja-propositionen. Herr Kristensson i Osby begärde emellertid rösträkning, vadan votering medelst omröstningsapparat anställdes. Därvid avgåvos 95 ja och 50 nej, varjämte 31 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta. Kammaren hade alltså till kontraposition i huvudvoteringen antagit den i reservationen I) föreslagna lydelsen av paragrafen. I enlighet härmed blev nu efter given varsel följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den, som i likhet med bevillningsutskottet vill, att kammaren avslår förslagen om ändrad lydelse av 24 § kommunalskattelagen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren godkänt det förslag till lydelse av nämnda paragraf, som föreslagits i den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter härefter ånyo intagit sina platser och voteringspropositionen ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom upprensning. Därvid befanns, att flertalet av kammarens ledamöter hade röstat för ja-propositionen, vadan kammaren avslagit förslagen om ändring i 24 §.

Beträffande de reservationsvis framlagda förslagen om ändring av 25 § yttrade:

Herr KRISTENSSON i Osby (fp):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservationen nr II) av herr Spetz m. fl.

Herr NILSSON i Svalöv (h):

Herr talman! Jag yrkar bifall till den av herr Velander och mig avgivna reservationen.

Herr OLSSON i Gävle (s):

Herr talman! Jag hemställer om bifall till utskottets förslag.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen gav propositioner på 1:o) godkännande av utskottets förslag om avslag å ändringar i paragrafen; 2:o) godkännande av det förslag till ändring av paragrafen, som innefattades i reservationen I); samt 3:o) godkännande av paragrafen i den lydelse, som föreslagits i den med II) betecknade reservationen; och fann herr talmannen den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herr Kristensson i Osby begärde likväl votering, i anledning varav och se-

Kommunalskattelagen

dan till kontraposition antagits propositionen om bifall till den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen följande voteringsproposition efter given varsel upplästes och godkändes:

Den, som i likhet med bevillningsutskottet vill, att kammaren avslår förslagen om ändrad lydelse av 25 § kommunalskattelagen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren godkänt det förslag till lydelse av nämnda paragraf, som föreslagits i den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom upprensning. Herr talmannen tillkännagav, att han funne flertalet av kammarens ledamöter hava röstat för ja-propositionen. Herrar Nilsson i Svalöv och Kristensson i Osby begärde likväl rösträkning, vadan votering medelst omröstningsapparat anställdes. Därvid avgåvos 111 ja och 61 nej, varjämte 2 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Kammaren hade alltså godkänt utskottets förslag, att paragrafens lydelse skulle vara oförändrad.

Övergångsbestämmelserna föredrogos; och anförde därvid:

Herr NILSSON i Svalöv (h):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen av herr Velander och mig.

Herr KRISTENSSON i Osby (fp):

Herr talman! Jag hemställer om bifall till reservationen nr II) av herr Spetz m. fl.

Herr OLSSON i Gävle (s):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen var härmed slutad. Herr talmannen framställde propositioner på 1:o) godkännande av Kungl. Maj:ts av utskottet tillstyrkta förslag till övergångsbestämmelser; 2:o) godkännande av bestämmelserna i den lydelse, som föreslagits i den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen; samt 3:o) antagandet av det förslag till övergångsbestämmelser, som föreslagits i reservationen av herr Spetz m. fl.; och fann herr talmannen den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herrar Nilsson i Svalöv och Kristensson i Osby begärde emellertid votering, i anledning varav herr talmannen för bestämmande av kontraposition i huvudvoteringen upptog de båda återstående propositionerna, av vilka herr talmannen nu fann den med 2:o) betecknade hava flertalets mening för sig. I fråga om kontrapositionen begärde herr Kristensson i Osby votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående övergångsbestämmelserna till föreliggande förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen antager det förslag, som innefattas i den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv angivna reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit det förslag till lydelse av övergångsbestämmelserna, som framlagts i reservationen av herr Spetz m. fl.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspro-

Kommunalskattelagen

positionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom upprensning. Herr talmannen tillkännagav, att han funne tvekan kunna råda angående omröstningens resultat, vadan votering medelst omröstningsapparat verkställdes. Därvid avgåvos 95 ja och 47 nej, varjämte 32 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta. Kammaren hade alltså till kontraposition i huvudvoteringen antagit den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen. I enlighet härmed blev nu efter given varsel följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den, som vill, att kammaren godkänner övergångsbestämmelserna i föreliggande förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren godkänt berörda bestämmelser i den lydelse som föreslagits i den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter härefter ånyo intagit sina platser och voteringspropositionen ännu en gång upplästs, verkställdes omröstning genom upprensning. Herr talmannen tillkännagav, att han funne flertalet av kammarens ledamöter hava röstat för ja-propositionen. Herr Nilsson i Svalöv begärde emellertid rösträkning, vadan votering medelst omröstningsapparat anställdes. Därvid avgåvos 110 ja och 56 nej, varjämte 7 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Kammaren hade alltså godkänt utskottets förslag till övergångsbestämmelser.

Lagens rubrik och ingress
Godkändes.

Utskottets hemställen i punkten A) 1)

Förklarades besvarad genom kammarens beslut i fråga om lagförslaget.

Punkterna A) 2)—A) 4) och B) 1)
Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten B) 2) föredrogs; och ytttrade därvid:

Herr KRISTENSSON i Osby (fp):

Jag ber att få yrka bifall till reservation nr II) av herr Spetz m. fl.

Herr OLSSON i Gävle (s):

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställen dels ock på bifall till den vid punkten fogade reservationen; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herr Kristensson i Osby begärde emellertid votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställen i punkten B) 2) i utskottets betänkande nr 18, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit den vid punkten fogade reservationen av herr Spetz m. fl. i denna del.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom upprensning. Herr talmannen tillkännagav, att han funne flertalet av kammarens ledamöter hava röstat för ja-propositionen. Herr Kristensson i Osby begärde emellertid rösträkning, vadan votering medelst omröstningsapparat verkställdes.

Interpellation ang. de lägre statstjänstemännens löneförhållanden — Interpellation ang. vissa upplysningar rörande AB Statens skogsindustriers inköp av aktier i AB Äry manufakturverk

Därvid avgåvos 108 ja och 44 nej, varjämte 18 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Kammaren hade alltså bifallit utskottets hemställan.

Punkten B) 3) föredrogs; och anförde därvid:

Herr NILSSON i Svalöv (h):

Jag ber att få yrka bifall till reservation nr I).

Herr OLSSON i Gävle (s):

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed slutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan dels ock på bifall till det yrkande, som i den med I) betecknade reservationen framställts beträffande denna punkt; och biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkterna B) 4)—B) 10).

Vad utskottet hemställt bifölls.

§ 16

Föredrogs vart efter annat bevillningsutskottets betänkanden:

nr 23, i anledning av väckta motioner angående restitution av skatt å drivmedel för vissa motordrivna fordon inom jordbruksnäringen och trädgårdsskötseln;

nr 24, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 12 § 2 mom. kommunalskattelagen; och

nr 25, i anledning av väckt motion om ändrade grunder för erläggande av lagfartsstämpel vid utköp av fastighet enligt förordningen om fondskatt.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa betänkanden hemställt.

§ 17

Herr TALMANNEN yttrade:

Jag får meddela kammaren att nästa

arbetsplenum kommer att äga rum onsdagen den 30 mars klockan 10 fm.

§ 18

Interpellation ang. de lägre statstjänstemännens löneförhållanden

Ordet lämnades på begäran till

Herr KILSMO (fp), som anförde:

Herr talman! I en artikel i Aftontidningen den 20 mars detta år om de lägre statstjänstemännens löneförhållanden uppges, att många av dessa tjänstemän i Stockholm befinner sig i ett sådant löneläge, att de enligt av stadens fattigvårdsnämnd fastställda normer är berättigade till permanent fattigvård. Med hänvisning härtill anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för civildepartementet få framställa följande interpellation:

1. Är denna uppgift, som meddelats i pressen, riktig?

2. Anser i så fall herr statsrådet en sådan lönesättning vara förenlig med statens ansvar som arbetsgivare?

3. Om så ej är fallet, vilka åtgärder ämnar herr statsrådet vidtaga för att rätta till det påtalade missförhållandet?

Denna anhållan bordlades.

§ 19

Interpellation ang. vissa upplysningar rörande AB Statens skogsindustriers inköp av aktier i AB Äry manufakturverk

Herr MAGNUSSON (h) erhöill på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! I Kungl. Maj:ts proposition nr 60 hemställer departementschefen bl. a. om riksdagens medgivande till Statens skogsindustriers förvärv av aktierna i AB Äry manufakturverk. I propositionen anföres att AB Statens

Interpellation ang. publiceringen av en reservation till priskontrollnämndens protokoll innan protokollet justerats.

skogsindustrier i skrivelse den 16 december 1954 anfört att tveksamhet kan råda om lämpligheten av förvärvet med hänsyn till den omständigheten, att dess uppgift i första hand är att förädla virke från statens skogar, under det att den nu bedrivna och i ännu högre grad planerade verksamheten vid Åry manufakturverk huvudsakligen måste grundas på virke från enskilda skogar. Ett ytterligare skäl för tveksamhet ansågs vara att Statens skogsindustrier till följd av sina stora uppgifter på andra håll inte hade möjlighet att på åtskilliga år göra några större investeringar i manufakturverket.

Innan ännu utskottet hunnit färdigbehandla propositionen, än mindre riksdagen, har det framkommit att likvider för köp från manufakturverket icke skall insändas till dettas postgiro-konto utan inbetalas till AB Statens skogsindustrier, c/o AB Åry manufakturverk, Åry, postgiro 477002. Det är naturligt att den uppmärksamhet som frågan redan väckt inte förminskas när sådana förhållanden kommer till allmänhetens kännedom. Det förefaller onekligen som om man från ansvarigt håll skulle betrakta köpet av Åry manufakturverk som avklarat innan riksdagen hunnit ta slutgiltig ställning.

Enligt uppgifter lär emellertid orsaken till att Statens skogsindustrier förbehåller sig likviderna till Åry bruk vara den, att Statens skogsindustrier på ett tidigare stadium ingått som ekonomisk intressent i vederbörande företag. Som säkerhet för sitt ekonomiska engagemang lär AB Statens skogsindustrier ha stipulerat att likvider för fakturor skall gå direkt till AB Statens skogsindustrier. Detta innebär att AB Statens skogsindustrier redan har skaffat sig kontroll över såväl brukets skötsel som dess produktion, vilket kan förefalla anmärkningsvärt eftersom en sådan verksamhet knappast tidigare ingått i AB Statens skogsindustriers uppgifter.

Även mot bakgrunden av att Statens skogsindustrier uttryckt tveksamhet över köpet av Åry manufakturverk därför att bolaget inte finner det möjligt att på åtskilliga år göra några större investeringar i manufakturverket kan lämpligheten av de redan gjorda investeringarna ifrågasättas.

Det är av principiella skäl ytterst viktigt att riksdagens rätt att besluta icke kringgås. Det är också ytterst viktigt att det skapas klarhet i vilka uppgifter AB Statens skogsindustrier skall ha. Enligt min mening bör riktlinjerna för skogspolitiken vara att underlätta för enskild företagsamhet och enskilda skogsägare att själva äga och förädla sina produkter. Med utgångspunkt från denna princip är den tendens som kan iakttagas till utvidgning av AB Statens skogsindustriers verksamhet oroväckande. Det skulle i dagens situation vara av stor betydelse om från ansvarigt regeringshåll ett klart uttalande kunde göras att någon fortsatt socialisering av enskilda skogar icke kommer att äga rum.

Med stöd av vad här anförts hemställes om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framföra följande fråga:

Är herr statsrådet villig att ge kammaren en upplysning om de förhållanden som legat till grund för att ett statligt företag uppträtt som kreditgivare till ett enskilt företag och i anslutning därtill i praktiken inträtt som ansvarigt för driften redan innan riksdagen fattat beslut i ärendet?

Denna anhållan bordlades.

§ 20

Interpellation ang. publiceringen av en reservation till priskontrollnämndens protokoll innan protokollet justerats.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Interpellation ang. publiceringen av en reservation till priskontrollnämndens protokoll innan protokollet justerats.

Herr **BRACONIER** (h), som anförde:

Herr talman! Fredagen den 18 mars beslöt priskontrollnämnden med 6 röster mot 5 att inte avge något yttrande över den jordbruksprisuppgörelse för nästa produktionsår som tidigare trädfats mellan jordbrukets förhandlingsdelegation och jordbruksnämnden och som godkänts av jordbruksnämndens råd vid sammanträde den 17 mars i annat fall än om frågan angående jordbrukspriserna blev remitterad till nämnden av regeringen. Den främsta anledningen till denna majoritetens ståndpunkt var enligt uppgift att ledamöterna ej hade tillgång till jordbruksnämndens skrivelse, av vilken motiven, som legat till grund för det uppnådda prisavtalet, skulle framgå.

Då nämnden icke hade tillgång till grundmaterial för ett ståndpunktstagan- de diskuterades icke sakfrågan. Trots detta avgav föredraganden en detaljerad reservation i sak. Den 19 mars publicerades nämndens beslut i morgontidningarna och ifrågasvarande reservation i en kvällstidning trots att priskontrollnämndens protokoll från sammanträdet ännu icke var justerat och följaktligen icke heller offentlig handling. Ännu den 24 mars var priskontrollnämndens protokoll från den 18 icke justerat. Det synes mig angeläget att få klarhet i hur publiceringen av ifrågasvarande reservation har kunnat ske.

Priskontrollnämnden fick tillfälle att yttra sig över prisöverenskommelsen genom en Kungl. Maj:ts remiss till nämnden. Remissen, som är daterad den 22 mars, kom priskontrollnämndens ledamöter till handa den 23. Det bör observeras att remissbehandlingen var mycket omfattande samt att sammanträdet där remissen skulle behandlas var utsatt till den 24 mars. Endast ett dygn hade följaktligen ledamöterna till förfogande för att sätta sig in i detta mycket invecklade problem. Det förefaller som

om remissen av prisöverenskommelsen i detta fall endast varit en åtgärd utan reell innebörd.

Med stöd av vad här anförts hemställas om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för handelsdepartementet få framföra följande frågor:

Har herr statsrådet uppmärksammat att en av en föredragande tjänsteman i priskontrollnämnden avlämnad reservation till nämndens protokoll jämte nämndens beslut publicerats innan vederbörande protokoll justerats?

Har herr statsrådet för avsikt att vidtaga några åtgärder i anledning av det inträffade?

Denna anhållan bordlades.

§ 21

Till bordläggning anmäldes

konstitutionsutskottets utlåtande nr 14, i anledning av motioner om ändrad ordning för utfärdande av röstlängdsutdrag:

statsutskottets utlåtanden:

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1955/56 under sjunde huvudtiteln, avseende anslagen inom finansdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner,

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1955/56 under tionde huvudtiteln, avseende anslagen inom handelsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner,

nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för budgetåret 1955/56 till Fonden för lån till företagareföreningar m. fl. jämte i ämnet väckta motioner,

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde

huvudtiteln gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1955/56 till Stockholms högskola jämte i ämnet väckta motioner,

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1955/56 till folkskoleväsendet m. m. jämte i ämnet väckta motioner,

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1955/56, i vad avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner, och

nr 58, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om vissa anslag för budgetåret 1955/56 till Musikaliska akademien med musikhögskolan jämte i ämnet väckta motioner;

bankoutskottets utlåtanden och memorial:

nr 11, i anledning av väckt motion angående konstnärlig utsmyckning av första kammarens plenisal,

nr 12, i anledning av väckt motion om installation av ny högtalaranläggning i andra kammarens plenisal, och

nr 13, angående användande av riksbankens vinst för år 1954;

första lagutskottets utlåtande nr 20, i anledning av väckta motioner om en översyn av abortindikationerna m. m.;

tredje lagutskottets utlåtanden:

nr 10, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete, dels ock i ämnet väckta motioner,

nr 11, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 18 april 1952 (nr 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna, dels ock en i ämnet väckt motion, och

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om änd-

ring i lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet;

jordbruksutskottets utlåtande och memorial:

nr 9, med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställan om anslag till Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m. jämte i ämnet väckta motioner, och

nr 10, med anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om anslag till Fiskerilånefonden; samt

allmänna beredningsutskottets utlåtanden:

nr 11, i anledning av väckt motion angående bortskaffande av sand från vägar inom tätbebyggda samhällen, och

nr 12, i anledning av väckt motion angående lekmanrepresentation i de s. k. länsråden.

§ 22

Anmälades och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen

från statsutskottet:

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1955/56 under fjärde huvudtiteln, avseende anslagen inom försvarsdepartementets verksamhetsområde; samt

från bevillningsutskottet:

nr 150, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

§ 23

Anmälades, att följande Kungl. Maj:ts propositioner tillställts kammaren:

nr 156, med förslag till lag angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m., och

nr 157, angående ratifikation av kon-

sularkonvention mellan Sverige och Frankrike.

Dessa propositioner bordlades.

§ 24

Anmäldes följande till herr talmanen under sammanträdet avlämnade motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 100, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., nämligen

nr 567, av herr *Hjalmarson m. fl.*,

nr 568, av herr *Östlund m. fl.*,

nr 569, av herr *Andersson* i Bräm-
hult *m. fl.*,

nr 570, av herr *Nilsson* i Svalöv *m. fl.*,

nr 571, av herr *Ohlin m. fl.*,

nr 572, av herrar *Antby* och *Nilsson*
i Svalöv,

nr 573, av herrar *Hagberg* i Malmö
och *Schmidt*, och

nr 574, av herr *Strandh m. fl.*

Härpå anmäldes följande motioner:

nr 575, av herr *Andersson* i Linkö-
ping, i anledning av Kungl. Maj:ts pro-
position, nr 139, angående utbyggnad
av yrkesutbildningen m. m.,

nr 576, av fröken *Vinge*, i anledning
av Kungl. Maj:ts proposition, nr 142,
angående vissa byggnadsfrågor m. m.
inom ecklesiastikdepartementets verk-
samhetsområde,

nr 577, av fru *Löfqvist m. fl.*, i an-
ledning av Kungl. Maj:ts proposition,

nr 128, med förslag till lag angående
ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr
431) om folkpensionering, n. m.,

nr 578, av herr *Svensson* i Alingsås
m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts pro-
position, nr 151, med förslag till lag
om sparbanker, m. m., och

nr 579, av herr *Jacobson* i Vilhelmina
m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts pro-
position, nr 127, med förslag till lag
om ändring i 11 kap. vattenlagen.

Motionerna 567—574 hänvisades
omedelbart till bevillningsutskottet. Öv-
riga motioner bordlades.

§ 25

Upplästes följande till kammaren in-
komna ansökan:

Till riksdagens andra kammare.

Undertecknad som kallats deltaga i
två Europarådskommittéers sammanträ-
den i Paris resp. Strasbourg anhåller
om ledighet från riksdagsgöromålen
under tiden 25 mars t. o. m. 1 april.

Stockholm den 24 mars 1955

Bertil von Friesen,

ledamot av andra kammaren

Kammaren biföll denna ansökan.

§ 26

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 17.59.

In fidem
Gunnar Britth